

**Primul Protocol adițional la Convențiile de la Geneva,
semnate la 12 august 1949, referitor la protecția victimelor
conflictelor armate internaționale**

din 10.07.1977

* * *

Publicat în ediția oficială
"Tratate internaționale", 1998, volumul 5, pag.189

A fost adoptat la Geneva la 10 iulie 1977.
În vigoare pentru Republica Moldova din 24 noiembrie 1993.

PREAMBUL

Înaltele Părți Contractante,
proclamînd dorința lor arzătoare de a vedea domnind pacea între
popoare,
reamintind că orice stat are datoria, în conformitate cu Carta
Națiunilor Unite, de a se abține, în relațiile sale internaționale, de a
recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței, fie împotriva
suveranității, integrității teritoriale sau a independenței politice a
oricărui stat, fie în oricare alt mod incompatibil cu scopurile
Națiunilor Unite,
considerînd totuși necesar să reafirme și să dezvolte dispozițiile
care protejează victimele conflictelor armate și să completeze măsurile
menite să întărească aplicarea lor,
exprimînd convingerea lor că nici o dispoziție a prezentului
Protocol sau a Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 nu poate fi
interpretată ca legitimînd sau autorizînd vreun act de agresiune sau
oricare altă folosire a forței, incompatibilă cu Carta Națiunilor Unite,
reafirmînd, în plus, că dispozițiile Convențiilor de la Geneva din
12 august 1949 și ale prezentului Protocol trebuie să fie pe deplin
aplicate, în toate împrejurările, tuturor persoanelor protejate de
aceste instrumente, fără nici o diferențiere defavorabilă fondată pe
natura sau originea conflictului armat sau pe cauzele susținute de
Părțile la conflict sau atribuite acestora,
au convenit cele ce urmează:

TITLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

Principii generale și domeniul de aplicare

1. Înaltele Părți Contractante se angajează să respecte și să facă să fie respectate prezentul protocol în toate împrejurările.
2. În cazurile neprevăzute de către prezentul protocol sau de alte acorduri internaționale, persoanele civile și combatanții rămîn sub ocrotirea și sub autoritatea principiilor dreptului internațional, așa cum rezultă din uzanțele stabilite, din principiile umanității și din exigențele conștiinței publice.
3. Prezentul protocol, care completează Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 pentru protecția victimelor războiului, se aplică în situațiile prevăzute de art. 2 din această Convenție.
4. În situațiile avute în vedere în paragraful precedent sunt cuprinse conflictele armate în care popoarele luptă împotriva dominației

coloniale și ocupației străine și împotriva regimurilor rasiste, în exercitarea dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, consacrat în Carta Națiunilor Unite și în Declarația referitoare la principiile de drept internațional privind relațiile amicale și cooperarea între state în conformitate cu Carta Națiunilor Unite.

Articolul 2

Definiții

În sensul prezentului Protocol:

- a) prin expresiile Convenția I, Convenția a II-a, Convenția a III-a și Convenția a IV-a se înțelege Convenția de la Geneva pentru îmbunătățirea soartei răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie, din 12 august 1949, Convenția de la Geneva pentru îmbunătățirea soartei răniților, bolnavilor și naufragiaților din forțele armate pe mare, din 12 august 1949, Convenția de la Geneva cu privire la tratamentul prizonierilor de război, din 12 august 1949 și, respectiv, Convenția de la Geneva referitoare la protecția persoanelor civile în timp de război, din 12 august 1949; prin expresia Convențiile se înțelege cele patru Convenții de la Geneva din 12 august 1949 pentru protecția victimelor războiului;
- b) prin expresia regulile dreptului internațional aplicabile în conflictele armate se înțelege regulile enunțate în acordurile internaționale la care participă părțile în conflict, ca și principiile și regulile de drept internațional general recunoscute, care sunt aplicabile conflictelor armate;
- c) prin expresia putere protectoare se înțelege un stat neutru sau un alt stat care nu este Parte la conflict și care, fiind desemnat de o Parte la conflict și acceptat și de partea adversă, este dispus să exercite funcțiile încredințate puterii protectoare în baza Convenției și a prezentului Protocol;
- d) prin expresia substituit se înțelege o organizație care înlocuiește puterea protectoare conform art. 5.

Articolul 3

Începerea și încetarea aplicării

Fără a prejudicia dispozițiile aplicabile în orice moment:

- a) Convențiile și prezentul protocol se aplică de la începutul oricărei situații la care se referă art. 1 al prezentului Protocol;
- b) aplicarea Convențiilor și a prezentului Protocol încetează, pe teritoriul părților în conflict, la încheierea generală a operațiilor militare și, în cazul teritoriilor ocupate, la terminarea ocupației, exceptându-se, în ambele cazuri, categoriile de persoane a căror eliberare definitivă, repatriere sau reșezare au loc ulterior. Aceste persoane continuă să beneficieze de dispozițiile pertinente ale Convențiilor și ale prezentului Protocol pînă la eliberarea lor definitivă, repatrierea sau reșezarea lor.

Articolul 4

Statutul juridic al părților la conflict

Aplicarea Convențiilor și a prezentului Protocol, ca și încheierea acordurilor prevăzute de aceste instrumente nu vor avea efect asupra statutului juridic al Părților la conflict.

Nici ocuparea unui teritoriu, nici aplicarea Convențiilor și a prezentului Protocol nu vor afecta statutul juridic al teritoriului în cauză.

Articolul 5

Desemnarea puterilor protectoare și a substitutului lor

1. Este de datoria părților la un conflict, încă de la începutul acestui conflict, de a asigura respectarea și punerea în aplicare a Convențiilor și a prezentului Protocol prin aplicarea sistemului puterilor protectoare, inclusiv, îndeosebi, desemnarea și acceptarea acestor puteri în conformitate cu paragrafele următoare. Puterile protectoare vor fi însărcinate cu salvagardarea intereselor Părților la conflict.

2. De la începutul unei situații la care se referă art. 1, fiecare dintre Părțile la conflict va desemna, fără întârziere, o putere protectoare în scopul aplicării Convențiilor și a prezentului Protocol și va autoriza, de asemenea, fără întârziere și în același scop, activitatea unei puteri protectoare pe care partea adversă o va fi desemnat și pe care ea însăși o va accepta ca atare.

3. Dacă o putere protectoare nu a fost desemnată sau acceptată de la începutul unei situații la care se referă art. 1, Comitetul Internațional al Crucii Roșii, fără a afecta dreptul oricărei alte organizații umanitare imparțiale de a proceda asemănător va oferi bunele sale oficii Părților la conflict în vederea desemnării fără întârziere a unei puteri protectoare agreeate de Părțile la conflict. În acest scop, Comitetul Internațional al Crucii Roșii va putea, îndeosebi, să ceară fiecărei părți să-i predea o listă cu cel puțin cinci state pe care această parte le consideră acceptabile, pentru a acționa în numele său în calitate de putere protectoare față de o parte adversă, și să ceară fiecăreia din părțile adverse să-i predea o listă de cel puțin cinci state pe care le-ar accepta ca putere protectoare a celeilalte părți; aceste liste vor trebui să fie comunicate comitetului în termen de două săptămâni de la primirea cererii; el le va compara și va solicita acordul oricăruia dintre statele ale căror denumire va figura pe cele două liste.

4. Dacă, în pofida celor de mai sus, lipsește o putere protectoare, părțile în conflict vor trebui să accepte neîntârziat oferta pe care ar putea s-o facă Comitetul Internațional al Crucii Roșii sau orice altă organizație care prezintă toate garanțiile de imparțialitate și de eficiență, după consultările ce se impun cu numitele părți și avînd în vedere rezultatele acestor consultări, de a acționa în calitate de substitut. Exercițarea funcțiilor sale de către un astfel de substitut este subordonată consimțămîntului Părților la conflict; Părțile la conflict vor face tot posibilul pentru a facilita sarcina substitutului de a-și îndeplini misiunea în conformitate cu Convențiile și cu prezentul protocol.

5. În conformitate cu art. 4, desemnarea și acceptarea puterilor protectoare în scopul aplicării Convențiilor și a prezentului Protocol nu vor avea efect asupra statutului juridic al Părților la conflict, nici asupra statutului juridic al unui teritoriu oarecare, inclusiv al unui teritoriu ocupat.

6. Menținerea relațiilor diplomatice între Părțile la conflict sau faptul de a încredința unui stat terț protejarea intereselor unei părți și ale resortisanților săi în conformitate cu regulile dreptului internațional referitoare la relațiile diplomatice nu constituie un obstacol la desemnarea puterilor protectoare în scopul aplicării Convențiilor și a prezentului Protocol.

7. Întotdeauna cînd se face mențiunea, în cele ce urmează, în prezentul protocol, despre puterea protectoare, această mențiune desemnează deopotrivă și substitutul.

Articolul 6

Personal calificat

1. Încă din timp de pace, Înaltele Părți Contractante se vor strădui, cu ajutorul societăților naționale de Cruce Roșie (Semiluna Roșie, Leul și Soarele Roșu) să pregătească personal calificat în vederea facilitării aplicării Convențiilor și a prezentului Protocol și, mai ales, a activității puterilor protectoare.

2. Recrutarea și pregătirea acestui personal țin de competența națională.

3. Comitetul Internațional al Crucii Roșii va ține la dispoziția Înalțelor Părți Contractante listele persoanelor astfel pregătite, pe care Înaltele Părți Contractante le vor fi întocmit și pe care i le vor fi comunicat în acest scop.

4. Condițiile în care acest personal va fi utilizat în afara teritoriului național vor face, în fiecare caz, obiectul unor acorduri speciale între părțile interesate.

Articolul 7

Reuniuni

Depozitarul prezentului Protocol va convoca, la cererea uneia sau a mai multora din Înaltele Părți Contractante și cu aprobarea majorității acestora, o reuniune a Înalțelor Părți Contractante în vederea examinării problemelor generale referitoare la aplicarea Convențiilor și protocolului.

TITLUL II

RĂNIȚI, BOLNAVI ȘI NAUFRAGIAȚI

SECȚIUNEA I

Protecția generală

Articolul 8

Terminologie

În sensul prezentului Protocol:

1) prin termenii răniți și bolnavi se înțeleg persoanele, militari sau civili, care, ca urmare a unui traumatism, a unei boli sau a altor incapacități sau tulburări fizice sau mentale, au nevoie de îngrijiri medicale și care se abțin de la orice act de ostilitate. Acești termeni vizează, deopotrivă, lăuzele, nou-născuții și alte persoane care ar putea avea nevoie de îngrijiri medicale imediate, cum ar fi infirmii și femeile însărcinate, și care se abțin de la orice act de ostilitate;

2) prin termenul de naufragiați se înțeleg persoanele, militari sau civili, care se află într-o situație periculoasă pe mare sau în alte ape, ca urmare a nenorocirii care-i lovește sau care lovește nava sau acronava care-i transportă, și care se abțin de la orice act de ostilitate. Aceste persoane, cu condiția ca ele să continue să se abțină de la orice act de ostilitate, vor continua să fie considerate ca naufragiați în timpul salvării lor pînă ce vor fi dobîndit un alt statut în virtutea Convențiilor sau a prezentului Protocol;

3) prin expresia personal sanitar se înțelege persoanele afectate în exclusivitate de către o parte în conflict fie scopurile sanitare enumerate la alin. 5), fie administrației unităților sanitare, fie în sfîrșit funcționării sau administrării mijloacelor de transport sanitar. Aceste afectări pot fi permanente sau temporare. Expresia acoperă;

a) personal sanitar, militar sau civil, al unei părți în conflict, inclusiv cel care este menționat în prima și a doua Convenție, precum și cel care este afectat unor organisme de protecție civilă;

b) personalul sanitar al societăților naționale de Cruce Roșie (Semilună Roșie, Leul și Soarele Roșu) și alte societăți naționale voluntare de asistență, recunoscute legal și autorizate de către o Parte la conflict;

c) personalul sanitar al unităților sau al mijloacelor de transport sanitar prevăzute la art. 9 paragraful 2.

4) prin expresia personal religios se înțeleg persoanele, militari sau civili, precum sunt preoții care se dedică în exclusivitate funcției lor și sunt atașați;

- a) fie forțelor armate ale unei Părți la conflict;
- b) fie unităților sanitare sau mijloacelor de transport sanitar ale unei Părți la conflict;
- c) fie unităților sanitare prevăzute la art. 9 paragraful 2;
- d) fie organismelor de protecție civilă ale unei Părți la conflict.
- Alăturarea personalului religios acestor unități poate fi permanentă sau temporară și dispozițiile pertinente prevăzute în alin. 11) se aplică acestui personal;
- 5) prin expresia unități sanitare se înțeleg așezăminte și alte formații, militare sau civile, organizate în scopuri sanitare, adică căutarea, evacuarea, transportul, diagnosticul sau tratamentul inclusiv primul ajutor al răniților, bolnavilor și naufragaților, ca și prevenirea bolilor. Ea include, între altele, spitalele și alte unități similare, centrele de transfuzie sanguină, centrele și institutele de medicină preventivă și centrele de aprovizionare sanitară, precum și depozitele de material sanitar și de produse farmaceutice din aceste unități. Unitățile sanitare pot fi fixe sau mobile, permanente sau temporare;
- 6) prin expresia transport sanitar se înțelege transportul rutier, pe apă sau aerian, al răniților, bolnavilor și naufragaților, al personalului sanitar și religios și al materialului sanitar, protejați de Convenții și de prezentul protocol;
- 7) prin expresia mijloc de transport sanitar se înțelege orice mijloc de transport, militar sau civil, permanent sau temporar, destinat în exclusivitate transportului sanitar și pus sub conducerea unei autorități competente a unei Părți la conflict;
- 8) prin expresia vehicul sanitar se înțelege orice mijloc de transport sanitar terestru.
- 9) prin expresia navă și ambarcațiune sanitară se înțelege orice mijloc de transport sanitar de apă;
- 10) prin expresia aeronavă sanitară se înțelege orice mijloc de transport aerian sanitar;
- 11) sunt permanenți personalul sanitar, unitățile sanitare și mijloacele de transport sanitar afectate în exclusivitate scopurilor sanitare pe o durată nedeterminată. Sunt temporare personalul sanitar, unitățile sanitare și mijloacele de transport sanitar utilizate exclusiv în scopuri sanitare pentru perioade limitate, pe toată durata acestor perioade. În afara cazurilor în care ar fi altfel calificate, expresiile personal sanitar, unitate sanitară și mijloc de transport sanitar includ personal, unități sau mijloace de transport care pot fi permanente sau temporare;
- 12) prin expresia semn distinctiv se înțelege semnul distinctiv al Crucii Roșii, al Semilunii Roșii sau al Leului și Soarelui Roșu, pe fond alb, când este utilizat pentru protecția unităților și mijloacelor de transport sanitare și a personalului sanitar și religios, ca și a materialului acestora;
- 13) prin expresia semnal distinctiv se înțelege orice mijloc de semnalizare destinat exclusiv pentru a permite identificarea unităților și a mijloacelor de transport sanitare, prevăzute în cap. III al anexei nr. 1 la prezentul protocol.

Articolul 9

Domeniul de aplicare

1. Prezentul titlu, ale cărui prevederi au ca scop ameliorarea situației răniților, bolnavilor și naufragaților, se aplică tuturor acelor care sunt afectați de o situație prevăzută la art. 1, fără nici o diferențiere nefavorabilă fondată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie sau credință, opinii politice sau altele, origine națională sau socială, avere, naștere sau orice altă situație sau orice alt criteriu analog.
2. Dispozițiile pertinente ale art. 27 și 32 ale primei Convenții se

aplică unităților și mijloacelor de transport sanitare permanente (altele decît navele-spital, la care se aplică art. 25 din Convenția a II-a), ca și personalul lor pus la dispoziție în scopuri umanitare de o Parte la conflict:

- a) de către un stat neutru sau un alt stat care nu este Parte la conflict;
- b) de către o societate de ajutor recunoscută și autorizată de acest stat;
- c) de către o organizație internațională imparțială, cu caracter umanitar.

Articolul 10

Protecție și îngrijiri

1. Toți răniții, bolnavii și naufragații, oricare ar fi partea căreia îi aparțin, trebuie să fie respectați și protejați.
2. În toate împrejurările ei trebuie să fie tratați cu umanitate și să primească, în măsura posibilului și în timpul cel mai scurt, îngrijirile medicale cerute de starea lor. Nici o diferențiere fondată pe alte criterii decît cele medicale nu trebuie făcută între aceștia.

Articolul 11

Protecția persoanei

1. Sănătatea și integritatea fizică sau mentală a persoanelor aflate în mâinile părții adverse sau internate, deținute sau în orice alt fel private de libertate ca urmare a unei situații prevăzute în art. 1, nu trebuie să fie compromise prin nici un act și nici prin vreo omisiune nejustificată. În consecință, este interzis de a supune persoanele prevăzute în prezentul articol unui act medical care nu ar fi motivat de starea sănătății lor și care nu ar fi conform cu normele medicale în general recunoscute pe care partea responsabilă de actul respectiv l-ar aplica, în circumstanțe medicale analoage, propriilor săi resortisanți, aflați în libertate.
2. Este, în special, interzis de a practica asupra acestor persoane, chiar și cu consimțămîntul lor:
 - a) mutilări fizice;
 - b) experiențe medicale sau științifice;
 - c) prelevări de țesuturi sau de organe pentru transplanturi, cu excepția cazurilor cînd aceste acte sunt justificate în condițiile prevăzute în paragraful 1.
3. Nu se poate face derogare la interdicția prevăzută la paragraful 2 c) decît atunci cînd este vorba de donări de sînge în vederea transfuziei sau de piele destinată grefelor, cu condiția ca aceste donări să fie voluntare și să nu fie rezultatul unor măsuri coercitive sau al insistenței și ca ele să fie destinate unor scopuri terapeutice în condiții compatibile cu normele medicale general recunoscute și cu controale efectuate atît în interesul donatorului, cît și al primitorului.
4. Orice alt act sau omisiune voluntară care pune în mod grav în pericol sănătatea sau integritatea fizică sau mentală a oricărei persoane sub puterea unei părți, alta decît cea de care ea depinde și care, fie că contravine uneia dintre interdicțiile enunțate în paragrafele 1 și 2, fie că nu respectă condițiile prevăzute în paragraful 3, constituie o infracțiune gravă la prezentul Protocol.
5. Persoanele definite în paragraful 1 au dreptul de a refuza orice intervenție chirurgicală. În caz de refuz, personalul sanitar trebuie să se străduiască să obțină o declarație scrisă în acest sens, semnată sau recunoscută de pacient.
6. Orice Parte la conflict trebuie să constituie un dosar medical pentru orice donație de sînge în vederea transfuziei sau de piele destinată grefelor, de către persoanele vizate în paragraful 1, dacă

această donație este efectuată sub responsabilitatea acestei părți. În afară de aceasta, orice Parte la conflict trebuie să se străduiască să dispună de un dosar cu toate actele medicale întreprinse față de persoanele internate, deținute sau private în orice alt mod de libertate, ca urmare a unei situații vizate în art. 1. Aceste dosare trebuie să fie, în orice moment, puse la dispoziția puterii protectoare, în scop de inspecție.

Articolul 12

Protecția unităților sanitare

1. Unitățile sanitare vor fi întotdeauna, respectate și protejate și nu vor face obiectul atacurilor.
2. Paragraful 1 se aplică unităților sanitare civile în măsura în care îndeplinesc una din condițiile următoare:
 - a) aparțin uneia din părțile în conflict;
 - b) sunt recunoscute și autorizate de autoritățile competente ale uneia din Părțile la conflict;
 - c) sunt autorizate, conform art. 9 paragraful 2 al prezentului Protocol sau art. 27 al Convenției I.
3. Părțile la conflict sunt obligate să-și comunice amplasarea unităților lor sanitare fixe. Absența unei asemenea notificări nu exonerează nici una dintre părți de obligația de a respecta dispozițiile paragrafului 1.
4. În nici o împrejurare, unitățile sanitare nu trebuie să fie utilizate pentru punerea la adăpost, de atacuri, obiective militare. De fiecare dată când aceasta va fi posibil, Părțile la conflict vor veghea ca unitățile sanitare să fie situate în așa fel încât atacurile împotriva obiectivelor militare să nu pună în pericol aceste unități sanitare.

Articolul 13

Încetarea protecției unităților sanitare civile

1. Protecția unităților sanitare civile nu poate înceta decât dacă acestea sunt utilizate pentru a se comite, în afara destinației lor umanitare, acte dăunătoare inamicului. Totuși, protecția va înceta numai după o somație care va fixa, de câte ori este cazul, un termen rezonabil și care a rămas fără rezultat.
2. Nu vor fi considerate acte dăunătoare inamicului:
 - a) faptul că personalul unității este înzestrat cu arme ușoare individuale pentru propria sa apărare sau pentru apărarea răniților și a bolnavilor aflați în îngrijire;
 - b) faptul că unitatea este păzită de un pichet, de santinele sau de o escortă;
 - c) faptul că în unitate se află arme portative și muniții luate de la răniți și bolnavi și care nu au fost încă predate serviciului competent;
 - d) faptul că membri ai forțelor armate sau alți combatanți se află în aceste unități din rațiuni medicale.

Articolul 14

Limitarea rechiziției unităților sanitare civile

1. Puterea ocupantă are datoria să asigure ca nevoile medicale ale populației civile să continue să fie satisfăcute în teritoriile ocupate.
2. În consecință, puterea ocupantă nu poate rechiziționa unitățile sanitare, echipamentul lor, materialele sau personalul lor, atâta vreme cât aceste mijloace sunt necesare pentru a satisface nevoile medicale ale populației civile și pentru a asigura continuitatea îngrijirii răniților și bolnavilor în curs de tratament.
3. Puterea ocupantă poate rechiziționa mijloacele de transport

menționate mai sus cu condiția de a continua să respecte regula generală stabilită în paragraful 2 și sub rezerva următoarelor condiții specifice:

- a) ca mijloacele să fie necesare pentru a asigura un tratament medical imediat și corespunzător răniților și bolnavilor forțelor armate ale puterii ocupante sau prizonierilor de război;
- b) ca rechiziția să nu depășească perioada în care această necesitate se manifestă;
- c) să fie luate măsuri imediate pentru ca îngrijirea medicală a populației civile, ca și a răniților și bolnavilor în curs de tratament, afectați de rechiziție, să continue să fie satisfăcută.

Articolul 15

Protecția personalului sanitar și religios civil

1. Personalul sanitar civil va fi respectat și protejat.
2. În caz de necesitate trebuie să fie acordată toată asistența posibilă personalului civil într-o zonă în care serviciile sanitare civile au fost rezorganizate ca urmare a luptelor.
3. Puterea ocupantă va acorda toată asistența personalului sanitar civil în teritoriile ocupate pentru a-i permite să îndeplinească cât mai bine misiunea sa umanitară. Puterea ocupantă nu poate cere de la personalul sanitar ca această misiune să se îndeplinească cu prioritate în folosul cuiva, cu excepția cazurilor impuse de rațiuni medicale. Acest personal nu va fi constrâns la sarcini incompatibile cu misiunea sa umanitară.
4. Personalul sanitar civil se va putea deplasa spre locurile unde serviciile sale sunt indispensabile, sub rezerva măsurilor de control și de securitate pe care Partea la conflict interesată le va considera necesare.
5. Personalul religios civil va fi respectat și protejat. Dispozițiilor Convențiilor și a prezentului Protocol, referitoare la protecția și identificarea personalului sanitar, îi sunt aplicabile.

Articolul 16

Protecția generală a misiunii medicale

1. Nimeni nu va putea fi pedepsit pentru că a exercitat o activitate cu caracter medical conform deontologiei, oricare ar fi fost împrejurările sau beneficiarii acestei activități.
2. Persoanele exercitând o activitate cu caracter medical nu pot fi constrânse să îndeplinească acte sau să efectueze lucrări contrare deontologiei sau altor reguli medicale care protejează răniții și bolnavii sau dispozițiilor Convențiilor sau prezentului Protocol și nici să se abțină de la îndeplinirea actelor cerute de aceste reguli sau dispoziții.
3. Nici o persoană exercitând o activitate medicală nu poate fi constrânsă să dea unei persoane aparținând fie unei părți adverse, fie aceleiași părți ca și ea, cu excepția cazurilor prevăzute de legea acesteia din urmă, informații referitoare la răniții și bolnavii pe care-i îngrijește sau i-a îngrijit, dacă ea consideră că astfel de informații pot aduce prejudicii acestora sau familiilor lor. Prevederile care reglementează notificarea obligatorie a bolilor transmisibile vor trebui, totuși, respectate.

Articolul 17

Rolul populației civile și al societăților de asistență

1. Populația civilă trebuie să respecte răniții, bolnavii și naufragiații, chiar dacă ei aparțin părții adverse, și să nu exercite contra lor nici un fel de act de violență. Populația civilă și societățile de asistență, cum sunt societățile naționale de Cruce Roșie (Semiluna Roșie, Leul și Soarele Roșu), vor fi autorizate, chiar în

regiunile invadate sau ocupate, să adune pe acești răniți, bolnavi sau naufragiați și să le acorde îngrijiri chiar din proprie inițiativă. Nimeni nu va fi amenințat, urmărit, condamnat sau pedepsit pentru astfel de acte umanitar.

2. Părțile la conflict vor putea face apel la populația civilă și la societățile de asistență menționate în paragraful 1 pentru a aduna răniții, bolnavii și naufragiații și a le acorda îngrijiri, precum și pentru a căuta morții și a da indicații despre locul în care se găsesc; ele vor acorda protecția și facilitățile necesare celor ce vor fi răspuns la acest apel. În cazul în care partea adversă va lua sau a reluat controlul asupra regiunii, ea va menține această protecție și aceste facilități atâta timp cât acestea vor fi necesare.

Articolul 18

Identificarea

1. Fiecare Parte la conflict trebuie să se străduiască să facă în așa fel ca personalul sanitar și religios, precum și unitățile și mijloacele de transport sanitare, să poată fi identificate.
2. Fiecare Parte la conflict trebuie, totodată, să se străduiască să adopte și să pună în aplicare metode și proceduri permițând identificarea unităților și mijloacelor de transport sanitare care utilizează semnul distinctiv și semnale distinctive.
3. În teritoriile ocupate și în zonele în care luptele se desfășoară sau este posibil să se desfășoare, personalul sanitar civil și personalul religios civil se vor face cunoscuți ca regulă generală cu ajutorul semnului distinctiv și al unei cărți de identitate, atestând statutul lor.
4. Cu consimțământul autorității competente, unitățile și mijloacele de transport sanitare vor fi marcate cu semnul distinctiv. Navele și ambarcațiunile sanitare vizate în art. 22 al prezentului Protocol vor fi marcate în conformitate cu prevederile celei de-a II-a Convenții.
5. În plus față de semnul distinctiv, o Parte la conflict poate, în conformitate cu cap. III al anexei nr. I din prezentul protocol, să autorizeze folosirea semnalelor distinctive pentru a permite identificarea unităților și a mijloacelor de transport sanitare. Cu titlu excepțional, în cazurile speciale prevăzute în amintitul capitol, mijloacele de transport sanitare pot utiliza semnale distinctive fără a arboră semnul distinctiv.
6. Îndeplinirea dispozițiilor prevăzută în paragrafele 1-5 este reglementată de către cap. I-III ale anexei nr. 1 la prezentul protocol. Semnalele descrise în cap. III al acestei anexe și destinate exclusiv folosirii de către unitățile și mijloacele de transport sanitare nu vor putea fi utilizate, în afara excepțiilor prevăzute în amintitul capitol, decât pentru a permite identificarea unităților și a mijloacelor de transport sanitare.
7. Prevederile prezentului articol nu permit extinderea utilizării, în timp de pace, a semnului distinctiv dincolo de ceea ce este prevăzut în art. 44 al Convenției I.
8. Prevederile Convențiilor și ale prezentului Protocol referitoare la controlul întrebuițării semnului distinctiv, precum și la prevenirea și reprimării folosirii sale abuzive, sunt aplicabile și semnalelor distinctive.

Articolul 19

State neutre și alte state care nu sunt Părți la conflict

Statele neutre și alte state care nu sunt Părți la conflict vor aplica dispozițiile pertinente ale prezentului Protocol persoanelor protejate de acest titlu, care pot fi primite sau internate pe teritoriul lor, ca și morților părților la acest conflict pe care îi vor putea strânge.

Articolul 20

Interzicerea represaliilor

Represaliile contra persoanelor și bunurilor protejate de prezentul titlu sunt interzise.

SECȚIUNEA II

Transporturi sanitare

Articolul 21

Vehicule sanitare

Vehiculele sanitare vor fi respectate și protejate în modul prevăzut de către Convenții și de prezentul protocol pentru unitățile sanitare mobile.

Articolul 22

Nave-spital și ambarcațiuni de salvare de coastă

1. Dispozițiile convențiilor cu privire la:

- a) navele descrise la art. 22, 24, 25 și 27 ale celei de a II-a Convenții;
- b) bărcile lor de salvare și ambarcațiunile lor;
- c) personalul lor și echipajele lor;
- d) răniții, bolnavii și naufragiații care se află la bord, se vor aplica și atunci când aceste nave, bărci sau ambarcațiuni transportă civili răniți, bolnavi și naufragiați care nu aparțin uneia din categoriile menționate în art. 13 al celei de-a II-a Convenții. Totuși, acești civili nu vor trebui să fie nici predați unei părți care nu este a lor și nici capturați pe mare. Dacă se află sub puterea unei Părți la conflict care nu este a lor, cea de-a IV-a Convenție și prezentul protocol le vor fi aplicabile.

2. Protecția asigurată de către Convenții pentru navele descrise în art. 25 al celei de-a II-a Convenții se extinde navelor-spital puse la dispoziția unei Părți la conflict în scopuri umanitare:

- a) de către un stat neutru sau un alt stat care nu este parte la acest conflict sau
- b) de către o organizație internațională imparțială cu caracter umanitar, sub rezerva, în ambele cazuri, a îndeplinirii condițiilor enunțate în articolul amintit.

3. Ambarcațiunile descrise în art. 27 al celei de-a II-a Convenții vor fi protejate chiar dacă notificarea avută în vedere în acest articol nu a fost făcută. Părțile la conflict trebuie totuși să se informeze reciproc asupra oricărui element referitor la aceste ambarcațiuni care să permită să fie identificate și recunoscute mai ușor.

Articolul 23

Alte nave și ambarcațiuni sanitare

1. Navele și ambarcațiunile sanitare, altele decât cele prevăzute în art. 22 al prezentului Protocol și în art. 38 al celei de-a II-a Convenții, trebuie, fie că se află pe mare sau în alte ape, să fie respectate și protejate în modul prevăzut pentru unitățile sanitare mobile de către Convenții și prezentul protocol. Protecția acestor nave neputînd fi eficace decât dacă ele pot fi identificate și recunoscute ca nave sau ambarcațiuni sanitare, ele trebuie să fie marcate cu semnul distinctiv și să se conformeze, în măsura posibilului, dispozițiilor art. 43 alin. 2 al celei de-a II-a Convenții.

2. Navele și ambarcațiunile prevăzute în paragraful 1 rămîn supuse

dreptului războiului. Ordinul de a stopa, de a îndepărta sau de a lua o rută determinată va putea să le fie dat de orice navă de război navigând la suprafață, care este în măsură să facă să fie executat acest ordin imediat, și ele vor trebui să se supună oricărui ordin de această natură. Ele nu pot fi deturnate într-un alt mod de la misiunea lor sanitară cît timp vor fi necesare pentru răniții, bolnavii și naufragații ce se află la bordul lor.

3. Protecția prevăzută în paragraful 1 nu va înceta decît în condițiile enunțate în art. 34 și 35 ale celei de-a II-a Convenții. Un refuz net de a se supune unui ordin dat în conformitate cu paragraful 2 constituie un act dăunător inamicului în sensul art. 34 al celei de-a II-a Convenții.

4. O Parte la conflict va putea notifica unei părți adverse, de îndată ce va fi posibil înaintea plecării, numele, caracteristicile, ora de plecare prevăzută, ruta, viteza estimată a navei sau ambarcațiunii sanitare, mai ales dacă este vorba de nave mai mari de 2.000 tone brute, și va putea comunica toate celelalte informații care ar ușura identificarea și recunoașterea. Partea adversă trebuie să confirme primirea acestor informații.

5. Dispozițiile art. 37 al celei de-a II-a Convenții se aplică personalului sanitar și religios care se află la bordul acestor nave și ambarcațiuni.

6. Dispozițiile pertinente ale celei de-a II-a Convenții se aplică răniților, bolnavilor și naufragaților care aparțin categoriilor prevăzute în art. 13 al celei de-a II-a Convenții și în art. 44 al prezentului Protocol și care se află la bordul acestor nave și ambarcațiuni sanitare. Persoanele civile rănite, bolnavii și naufragații care nu aparțin nici uneia din categoriile menționate în art. 13 al celei de-a II-a Convenții nu trebuie, dacă ele sunt pe mare, nici să fie predate unei părți care nu este a lor, nici să fie obligate să părăsească nava; dacă, cu toate acestea, ele se află sub puterea unei Părți la conflict care nu este a lor, cea de-a IV-a Convenție și prezentul protocol le sunt aplicabile.

Articolul 24

Protecția aeronavelor sanitare

Aeronavele sanitare vor fi respectate și protejate în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

Articolul 25

Aeronave sanitare

în zone care nu sunt dominate de către partea adversă

În zonele terestre dominate de către forțe prietene sau în zone maritime care nu sunt în fapt dominate de către o parte adversă, și în spațiul lor aerian, respectarea și protecția aeronavelor sanitare ale unei părți în conflict nu depind de un acord cu partea adversă. O parte în conflict care întrebuițează astfel aeronavele sale sanitare în aceste zone va putea, cu toate acestea, pentru a întări securitatea lor, să prezinte părții adverse notificările prevăzute în art. 29, mai ales cînd aceste aeronave efectuează zboruri care le aduc în bătaia sistemelor de arme sol-aer ale părții adverse.

Articolul 26

Aeronave sanitare în zone de contact sau similare

1. În zona de contact dominată de fapt de către forțe prietene, ca și în zonele pe care în fapt nici o forță nu le domină în mod clar, și în spațiul aerian corespunzător, protecția aeronavelor sanitare nu poate fi pe deplin eficace decît dacă un acord prealabil a intervenit între autoritățile militare competente ale părților în conflict, așa cum este

prevăzut în art. 29. În absența unui astfel de acord, aeronavele sanitare acționează doar pe riscul lor; aeronavele sanitare vor trebui, cu toate acestea, să fie respectate atunci când vor fi fost recunoscute ca atare.

2. Expresia zonă de contact se aplică oricărei zone terestre în care elementele avansate ale forțelor opuse sunt în contact unele cu celelalte, mai ales acolo unde sunt expuse tragerilor directe de la noi.

Articolul 27

Aeronave sanitare în zonele dominate de partea adversă

1. Aeronavele sanitare ale Părții la conflict vor rămâne protejate în timp ce survolează zone terestre sau maritime dominate în fapt de către o parte adversă, cu condiția de a fi obținut în prealabil, pentru astfel de zboruri, acordul autorității competente a acestei părți adverse.

2. O aeronavă sanitară care survolează o zonă dominată, în fapt, de o parte adversă, în absența acordului prevăzut de paragraful 1 sau contravenind unui astfel de acord, ca urmare a unei erori de navigație sau a unei situații de urgență afectând securitatea zborului, va trebui să facă tot posibilul pentru a putea fi identificată și pentru a informa partea adversă. Îndată ce partea adversă va fi recunoscut o astfel de aeronavă sanitară, ea va trebui să facă toate eforturile normale pentru a da ordinul de aterizare sau de amerizare prevăzut în art. 30 paragraful 1, sau pentru a lua alte măsuri care să ocrotească interesele acestei părți și pentru a da aeronavei, în cele două cazuri, timpul de a se supune, înainte de a recurge la un atac.

Articolul 28

Restricții la utilizarea aeronavelor sanitare

1. Este interzis Părților la conflict să utilizeze aeronavele lor sanitare pentru a încerca să obțină un avantaj militar asupra părții adverse. Prezența aeronavelor sanitare nu trebuie să fie folosită pentru a se încerca să se pună obiective militare la adăpost de un atac.

2. Aeronavele sanitare nu vor trebui să fie utilizate pentru a culege sau o încărcătură necuprinsă în definiția dată în articolul 8 alin. f., și nu trebuie să transporte materiale destinate acestui scop. Le este interzis să transporte persoane sau o încărcătură necuprinsă în definiția dată în articolul 8 alin. f.. Transportul la bord de efecte personale ale ocupanților sau de material destinat în exclusivitate să faciliteze navigația, comunicațiile sau identificarea nu este considerat ca interzis.

3. Aeronavele sanitare nu trebuie să transporte alte arme decât armele portative și munițiile care vor fi fost luate de la răniți, bolnavii sau naufragiații care se găsesc la bord și care nu vor fi fost predate serviciilor precum și arme ușoare individuale necesare pentru a permite personalului sanitar ce se află la bord de a-și asigura apărarea sa și aceea a răniților, bolnavilor și naufragiaților ce se află în îngrijirea sa.

4. Efectuând zborurile prevăzute în art. 26 și 27, aeronavele sanitare nu trebuie să fie folosite, fără un acord prealabil cu partea adversă, pentru căutarea răniților, bolnavilor și naufragiaților.

Articolul 29

Notificări și acorduri referitoare la aeronavele sanitare

1. Notificările prevăzute în art. 25 sau cererile de acord prealabil prevăzute în art. 26, 27, 28 paragraful 4 și 31 trebuie să indice numărul prevăzut de aeronave sanitare, planurile de zbor și mijloacele lor de identificare; ele vor fi interpretate ca semnificând că fiecare

- zbor se va efectua conform cu dispozițiile art. 28.
2. Partea care primește o notificare întocmită în baza art. 25 trebuie să confirme neîntârziat primirea acesteia.
 3. Partea care primește o cerere de acord prealabil în conformitate fie cu art. 26, 27 sau 31, fie cu art. 28 paragraful 4, trebuie să notifice cât mai repede posibil părții solicitante:
 - a) fie acceptarea cererii;
 - b) fie respingerea cererii;
 - c) fie o propunere rezonabilă de modificare a cererii. Ea poate, de asemenea, să propună interzicerea sau restrângerea altor zboruri în zonă în timpul perioadei avute în vedere. Dacă partea care a prezentat cererea acceptă contrapropunerile, ea trebuie să notifice acordul său celeilalte părți.
 4. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a face posibile aceste notificări și pentru a încheia rapid aceste acorduri.
 5. Părțile vor lua, de asemenea, măsurile necesare pentru ca conținutul pertinent al acestor notificări și al acestor acorduri să fie difuzate rapid unităților militare și ca acestea să fie încunoștințate rapid despre mijloacele de identificare folosite de respectivele aeronave sanitare.

Articolul 30

Aterizarea și inspectarea aeronavelor sanitare

1. Aeronavele sanitare, survolând zone dominate în fapt de partea adversă sau zone pe care în fapt nici o forță nu le domină în mod evident, pot fi somate să aterizeze sau să amerizeze, după caz, pentru a permite inspectia prevăzută în paragrafele următoare. Aeronavele sanitare vor trebui să se supună oricărei somații de acest gen.
2. Dacă o aeronavă sanitară aterizează sau amerizează la somație sau pentru alte motive, ea nu poate fi supusă inspectiei decât pentru a se verifica elementele menționate în paragrafele 3 și 4. Inspectia va trebui să fie întreprinsă fără întârziere și să se efectueze rapid. Partea care procedează la inspectie nu trebuie să ceară ca răniții și bolnavii să fie debarcați din aeronavă, cu excepția cazului când debarcarea este indispensabilă inspectării. În orice caz, ea trebuie să vegheze ca această inspectie sau această debarcare să nu agraveze starea răniților sau bolnavilor.
3. Dacă inspectia arată că aeronava:
 - a) este o aeronavă sanitară în sensul art. 8 alin. j);
 - b) nu contravine condițiilor prescise în art. 28; și
 - c) nu a efectuat zborul în lipsa sau cu violarea unui acord prealabil, atunci când un astfel de acord se impune, aeronava cu acei din ocupanții săi aparținând fie unei părți adverse, fie unui stat neutru sau unui alt stat care nu este Parte la conflict, va fi autorizată să-și continue neîntârziat zborul.
4. Dacă inspectia arată că aeronava:
 - a) nu este o aeronavă sanitară în sensul art. 8 alin. j);
 - b) contravine condițiilor prevăzute în art. 28; sau
 - c) a efectuat zborul în lipsa sau cu violarea unui acord prealabil, atunci când un astfel de acord se impune, aeronava poate fi reținută. Tot ocupanții săi trebuie să fie tratați în conformitate cu dispozițiunile pertinente ale Convențiilor și ale prezentului Protocol. În cazul când aeronava reținută era afectată ca aeronavă sanitară permanentă, ea nu poate fi utilizată ulterior decât tot ca aeronavă sanitară.

Articolul 31

State neutre sau alte state care nu sunt Părți la conflict

1. Aeronavele sanitare nu trebuie, cu excepția cazului când există un acord prealabil, nici să survoleze teritoriul unui stat neutru sau al

unui alt stat care nu este Parte la conflict, și nici să aterizeze sau să amerizeze. Cu toate acestea, dacă un astfel de acord există, aceste aeronave vor trebui să fie respectate pe toată durata zborului lor și pe timpul eventualelor escale. Ele vor trebui, cu toate acestea, să se supună oricărei somații de aterizare sau amerizare, după caz.

2. O aeronavă sanitară care, în lipsa unui acord sau contravenind dispozițiilor unui acord, survolează teritoriul unui stat neutru sau al unui stat care nu este Parte la conflict, fie ca urmare a unei erori de navigație, fie ca urmare a unei situații de urgență privind securitatea zborului, trebuie să se străduiască să notifice zborul său și să se facă identificată. Îndată ce acest stat va fi recunoscut o astfel de aeronavă sanitară, el va trebui să depună toate eforturile convenite pentru a da ordinul de aterizare sau amerizare, prevăzut în art. 30 paragraful 1, sau pentru a lua alte măsuri de a ocroti interesele acestui stat și pentru a da aeronavei, în ambele cazuri, timpul să se supună înainte de a recurge la un atac.

3. Dacă o aeronavă sanitară, în conformitate cu un acord sau în condițiile indicate în paragraful 2, aterizează sau amerizează, la somație sau pentru alte motive, pe teritoriul unui stat neutru sau al unui stat care nu este Parte la conflict, ea va putea fi supusă unei inspecții pentru a se determina dacă ea este într-adevăr o aeronavă sanitară. Inspecția va trebui să fie întreprinsă fără întârziere și efectuată rapid. Partea care procedează la inspecție nu trebuie să ceară ca răniții și bolnavii care depind de partea care utilizează aeronava să fie debarcați din aeronavă, în afară de cazul în care această debarcare este indispensabilă inspecției. În orice caz, ea va veghea ca această inspecție sau această debarcare să nu agraveze starea răniților și a bolnavilor. Dacă inspecția arată că este vorba efectiv de o aeronavă sanitară, această aeronavă cu ocupanții ei, cu excepția celor care trebuie să fie reținuți în baza regulilor de drept internațional aplicabil în conflicte armate, va fi autorizată să-și continue zborul și va beneficia de facilitățile corespunzătoare. Dacă inspecția arată că această aeronavă nu este o aeronavă sanitară, aeronava va fi reținută și ocupanții săi vor fi tratați în conformitate cu dispozițiile paragrafului 4.

4. Cu excepția celor care sunt debarcați cu titlu temporar, răniții, bolnavii și naufragiații debarcați dintr-o aeronavă sanitară, cu consimțământul autorității locale, pe teritoriul unui stat neutru sau al unui stat care nu este Parte la conflict, vor fi, în afara cazului unei înțelegeri diferite între acest stat și părțile în conflict, reținuți de către acest stat atunci când regulile dreptului internațional aplicabil în conflictele armate o cer, astfel ca ei să nu poată lua parte din nou la ostilități. Cheltuielile de spitalizare și internare cad în sarcina statului de care aceste persoane depind.

5. Statele neutre sau celelalte state care nu sunt Părți la conflict vor aplica, în mod egal tuturor la conflict, condițiile și eventualele restricții referitoare la survolul teritoriului lor de către aeronavele sanitare sau la aterizarea acestor aeronave.

SECȚIUNEA III

Persoane dispărute și decedate

Articolul 32

Principiu general

În aplicarea prezentei secțiuni, activitatea Înaltelor Părți Contractante, a Părților la conflict și a organizațiilor umanitare internaționale menționate în Convenții și în prezentul protocol va fi motivată în primul rând de dreptul pe care-l au familiile de a cunoaște soarta membrilor lor.

Articolul 33

Persoane dispărute

1. Îndată ce împrejurările o permit și cel mai târziu începînd de la sfîrșitul ostilităților active, fiecare parte la conflict trebuie să caute persoanele a căror dispariție a fost semnalată de o parte adversă. Numita parte adversă trebuie să comunice toate informațiile utile despre aceste persoane, pentru a facilita cercetările.

2. Pentru a facilita strîngerea de informații prevăzute în paragraful precedent, fiecare Parte la conflict trebuie, în ceea ce privește persoanele care nu ar beneficia de un regim mai favorabil în virtutea Convențiilor sau a prezentului Protocol:

a) să înregistreze informațiile prevăzute în art. 138 al celei de-a IV-a Convenții despre acele persoane care au fost deținute, închise sau ținute în captivitate sau în alt mod, mai mult de două săptămîni, ca urmare a ostilităților sau a unei ocupații, sau care au decedat în cursul unei perioade de detenție;

b) în toată măsura posibilului, să faciliteze și, dacă este necesar, să efectueze căutarea acestor persoane și să înregistreze informațiile despre aceste persoane, dacă ele au decedat în alte împrejurări, ca urmare a ostilităților sau a unei ocupații.

3. Informațiile despre persoanele a căror dispariție a fost semnalată în aplicarea paragrafului 1 și cererile relative la aceste informații, sunt transmise fie direct, fie prin intermediul puterii protectoare, al Agenției centrale de depistare a Comitetului Internațional al Crucii Roșii, sau al societăților naționale de Cruce Roșie (Semiluna Roșie, Leul și Soarele Roșu). Atunci cînd informațiile nu sunt transmise prin intermediul Comitetului Internațional al Crucii Roșii și al agenției sale de depistare, fiecare Parte la conflict procedează astfel încît acestea să fie furnizate și agenției centrale de depistare.

4. Părțile la conflict se vor strădui să se înțeleagă asupra aranjamentelor care să permită echipelor de căutare să identifice și să ridice morții în zonele cîmpului de luptă; aceste aranjamente vor putea să prevadă, cînd va fi cazul, ca aceste echipe să fie însoțite de un personal al părții adverse, atunci cînd ele își îndeplinesc misiunea în zonele care sunt sub controlul acestei părți adverse. Personalul acestor echipe va trebui să fie respectat și protejat atunci cînd se dedică în exclusivitate unor astfel de misiuni.

Articolul 34

Rămășițele persoanelor decedate

1. Rămășițele persoanelor care au decedat din cauze avînd legătură cu o ocupație sau în timpul unei detenții, ca rezultat al unei ocupații sau al ostilităților și acelea ale persoanelor care nu erau resortisanții țării în care ele au decedat ca urmare a ostilităților, vor trebui să fie respectate, iar mormintele tuturor acestor persoane trebuie să fie respectate, întreținute și marcate așa cum este prevăzut în art. 130 al celei de-a IV-a Convenții, în măsura în care amintitele rămășițe și morminte nu beneficiază de un regim mai favorabil în virtutea Convențiilor și a prezentului Protocol.

2. Îndată ce împrejurările și relațiile între părțile adverse o permit, Înaltele Părți Contractante pe teritoriul cărora sunt situate mormintele și, dacă este cazul, alte locuri în care se află rămășițele persoanelor decedate ca urmare a ostilităților, în timpul unei ocupații sau în caz de detenție, trebuie să încheie acorduri în vederea:

a) facilitării accesului la morminte al membrilor familiilor persoanelor decedate și al reprezentanților serviciilor oficiale de înregistrare a mormintelor și de a adopta dispozițiile de ordin practic referitoare la acest acces;

b) asigurării în permanență a protecției și întreținerii acestor

morminte;

c) facilitării reîntoarcerii în țara de origine a rămășițelor persoanelor decedate și a obiectelor lor personale, la cererea acestei țări, sau la cererea familiei cu condiția ca această țară să nu se opună la aceasta.

3. În absența acordurilor prevăzute în paragraful 2 b) sau c) și dacă țara de origine a acestor persoane decedate nu este dispusă să asigure întreținerea acestor morminte pe cheltuiala sa, înalta parte contractantă pe teritoriul căreia sunt situate aceste morminte poate să se ofere să faciliteze întoarcerea rămășițelor în țara de origine. Dacă această ofertă nu a fost acceptată în termen de cinci ani după ce a fost făcută, înalta parte contractantă va putea, după ce a avizat țara de origine, să aplice dispozițiile prevăzute în legislația sa cu privire la cimitire și morminte.

4. Înalta parte contractantă pe teritoriul căreia sunt situate mormintele vizate în prezentul articol este autorizată să exhumeze rămășițele doar:

- a) în condițiile descrise în paragrafele 2 c) sau 3; sau
- b) atunci când exhumarea se impune pentru motive de interes public, inclusiv în cazurile de necesitate sanitară și de anchetă, caz în care înalta parte contractantă trebuie, întotdeauna, să trateze rămășițele persoanelor decedate cu respect și să informeze țara de origine despre intenția de a exhuma, dând precizări asupra locului prevăzut pentru noua înhumare.

TITLUL III

METODE ȘI MIJLOACE DE LUPTĂ, STATUTUL DE COMBATANT ȘI DE PRIZONIER DE RĂZBOI

SECȚIUNEA I

Metode și mijloace de luptă

Articolul 35

Reguli fundamentale

1. În orice conflict armat, dreptul Părților la conflict de a alege metodele și mijloacele de luptă nu este nelimitat.
2. Este interzis să se utilizeze arme, proiectile și materiale, ca și metode de luptă de natură să provoace suferințe inutile.
3. Este interzis să se utilizeze metode și mijloace de luptă care sunt concepute pentru a cauza, sau de la care se poate aștepta că vor cauza pagube excesive de durată și grave mediului natural.

Articolul 36

Arme noi

În cercetarea, punerea la punct, achiziționarea sau adoptarea a unor noi mijloace sau a unor noi metode de luptă, o Îaltă Parte Contractantă are obligația de a determina ca nu cumva întrebuițarea acestora să fie interzisă, în anumite împrejurări sau în toate împrejurările, de către prevederile prezentului Protocol sau de orice altă regulă de drept internațional aplicabilă acestei Înalte Părți Contractante.

Articolul 37

Interzicerea perfidiei

1. Este interzisă omorîrea, rănirea sau capturarea unui adversar recurgînd la perfidie. Constituie perfidie actele care fac apel, cu intenția de înșelare, la buna-credință a unui adversar pentru a-l face să creadă că are dreptul să primească sau obligația să acorde protecția prevăzută în regulile dreptului internațional aplicabil la conflictele

- armate. Actele următoare constituie exemple de perfidie:
- a) simularea intenției de a negocia sub acoperirea steagului de parlamentar sau simularea predării;
 - b) simularea unei incapacități datorită rănilor sau bolii;
 - c) simularea posedării statutului de civil sau de necombatant;
 - d) simularea posedării unui statut protejat utilizând semne, embleme sau uniforme ale Națiunilor Unite, ale statelor neutre sau ale altor state care nu sunt Părți la conflict.

2. Stratagemele de război nu sunt interzise. Constituie stratageme de război actele care au drept scop să inducă în eroare un adversar sau să-l facă să comită imprudențe, dar care nu încalcă nici o regulă de drept internațional aplicabil în conflictele armate și care, nefăcând apel la buna-credință a adversarului în ceea ce privește protecția prevăzută de acest drept nu sunt perfide. Actele următoare sunt exemple de stratageme de război: folosirea camuflajelor, a momelilor, a operațiunilor simulate și a informațiilor false.

Articolul 38

Embleme recunoscute

1. Este interzis de a se utiliza fără a avea dreptul semnul distinctiv al Crucii Roșii, al Semilunii Roșii sau al Leului și Soarelui Roșu sau alte embleme, semne sau semnale prevăzute de către Convenții sau de prezentul protocol. Este, deopotrivă, interzis de a recurge la o folosire abuzivă, deliberată, într-un conflict armat, a altor embleme, semne sau semnale protectoare recunoscute pe plan internațional, inclusiv steagul parlamentar și emblema protectoare a bunurilor culturale.
2. Este interzis să se utilizeze emblema distinctivă a Națiunilor Unite în afara cazurilor în care folosirea este autorizată de această organizație.

Articolul 39

Semne de naționalitate

1. Este interzis să se utilizeze, într-un conflict armat, drapelul sau pavilioane, simboluri, insigne sau uniforme militare ale unor state neutre sau ale altor state care nu sunt Părți la conflict.
2. Este interzis să se utilizeze drapelul sau pavilioane, simboluri, insigne sau uniforme militare ale părților adverse pe timpul atacurilor sau pentru a disimula, favoriza, a proteja sau a împiedica operațiunile militare.
3. Nici o dispoziție a prezentului articol sau a art. 37 paragraful 1 d) nu afectează regulile existente, general recunoscute ale dreptului internațional, aplicabile spionajului sau întrebuintării pavilioanelor în purtarea conflictelor armate pe mare.

Articolul 40

Cruțare

Este interzis de a se ordona să nu existe supraviețuitori, de a amenința aceasta adversarul sau de a conduce ostilitățile în funcție de această decizie.

Articolul 41

Protecția inamicului scos din luptă

1. Nici o persoană recunoscută sau trebuind să fie recunoscută, ținând cont împrejurări, ca fiind scoasă din luptă, nu trebuie să facă obiectul unui atac.
2. Este scoasă din luptă orice persoană:
 - a) care a căzut în mâinile unei părți adverse;

- b) care exprimă în mod clar intenția sa de a se preda;
- c) care și-a pierdut cunoștința sau este în alt fel în stare de incapacitate, ca urmare a rănilor sau a bolii și, în consecință, incapabilă să se apere, cu condiția ca, în toate cazurile, ea să se abțină de la orice act de ostilitate și să nu încerce să evadeze.

3. Atunci când persoane care au dreptul la protecție ca prizonieri de război se află sub puterea unei părți adverse în condiții neobișnuite de luptă, care împiedică să fie evacuate cum este prevăzut în titlul III, secțiunea I a celei de-a III-a Convenții, ele trebuie să fie eliberate și trebuie să fie luate toate precauțiile utile pentru a asigura securitatea lor.

Articolul 42

Ocupanții aeronavelor

1. Nici o persoană care sare cu parașuta dintr-o aeronavă în pericol nu trebuie să facă obiectul unui atac în timpul coborârii.
2. Atingînd solul unui teritoriu controlat de o parte adversă, persoana care a sărit cu parașuta dintr-o aeronavă în pericol trebuie să aibă posibilitatea de a se preda înainte de a face obiectul unui atac, dacă nu este evident că ea se dedă unui act de ostilitate.
3. Trupele aeropurtate nu sunt protejate de prezentul articol.

SECȚIUNEA II

Statutul de combatant și de prizonier de război

Articolul 43

Forțele armate

1. Forțele armate ale unei părți în conflict se compun din toate forțele, toate grupurile și toate unitățile armate și organizate care sunt puse sub comandă, care răspund de conduita subordonaților săi față de această parte, chiar dacă aceasta este reprezentată de un guvern sau o autoritate nerecunoscută de către partea adversă. Aceste forțe armate vor trebui să fie supuse unui regim de disciplină internă care să asigure, în special, respectarea regulilor de drept internațional aplicabile la conflictele armate.

1. Membrii forțelor armate ale unei Părți la conflict (alții decît personalul sanitar și religios prevăzut în art. 33 al celei de-a III-a Convenții) sunt combatanți, adică au dreptul de a participa direct la ostilități.

3. Partea la un conflict, care încorporează în forțele sale armate o organizație paramilitară sau un serviciu armat însărcinat cu menținerea ordinii, trebuie să notifice aceasta celorlalte Părți la conflict.

Articolul 44

Combatanții și prizonierii de război

1. Orice combatant, în sensul articolului 3, care cade în mîinile părții adverse, este prizonier de război.
2. Deși toți combatanții sunt obligați să respecte regulile de drept internațional aplicabil în conflictele armate, încălcările acestor reguli nu privează pe combatant de dreptul său de a fi considerat combatant, sau dacă se află în mîinile unei părți adverse, de dreptul său de a fi considerat ca prizonier de război cu excepția cazurilor prevăzute în paragrafele 3 și 4.
3. Pentru ca protecția populației civile împotriva efectelor ostilităților să fie întărită combatanții sunt obligați să se diferențieze de populația civilă atunci când iau parte la un atac sau la o operațiune militară pregătitoare a unui atac. Dat fiind totuși că există situații în conflictele armate în care, ca urmare a naturii

ostilităților, un combatant înarmat nu se poate diferenția de populația civilă, el păstrează statutul de combatant, cu condiția ca, în astfel de situații, să poarte armele sale la vedere:

- a) pe durata fiecărei acțiuni militare, și
- b) în timpul în care este expus vederii de către adversar atunci când ia parte la o acțiune militară care precede lansarea unui atac la care trebuie să participe.

Actele care corespund condițiilor prevăzute de prezentul paragraf nu sunt considerate ca perfide în sensul art. 37 paragraful 1 alin. c).

4. Orice combatant care cade în mâinile unei părți adverse, atunci când nu îndeplinește condițiile prevăzute în cea de-a doua frază din paragraful 3, pierde dreptul de a fi considerat ca prizonier de război dar, cu toate acestea, beneficiază de protecții echivalente, în toate privințele, cu acelea care sunt acordate prizonierilor de război de către cea de-a III-a Convenție și de către prezentul protocol. Această protecție cuprinde protecții echivalente celor care sunt acordate prizonierilor de război de cea de-a III-a Convenție, în cazul în care o astfel de persoană este judecată și condamnată pentru orice infracțiuni pe care le va fi comis.

5. Combatantul care cade în mâinile unei părți adverse, atunci când nu participă la un atac sau la o altă acțiune militară pregătitoare a unui atac, nu pierde, ca urmare a activităților sale anterioare, dreptul de a fi considerat drept combatant și prizonier de război.

6. Prezentul articol nu privează pe nimeni de dreptul de a fi considerat ca prizonier de război în sensul art. 4 al celei de-a III-a Convenții.

7. Prezentul articol nu are drept obiect modificarea practicii statelor, general acceptată, referitoare la portul uniformei de către combatanții afectați unităților armate regulate în uniformă unei Părți la conflict.

8. În afara categoriilor de persoane prevăzute în art. 13 al primei și al celei de-a II-a Convenții, toți membrii forțelor armate ale unei Părți la conflict, așa cum sunt definiți în art. 43 al prezentului Protocol, au dreptul la protecția acordată de către Convențiile menționate dacă sunt răniți sau bolnavi, sau în cazul celei de-a II-a Convenții, dacă au naufragiat pe mare sau în alte ape.

Articolul 45

Protecția persoanelor care au luat parte la ostilități

1. O persoană care ia parte la ostilități și cade în mâinile părții adverse este presupusă a fi prizonier de război și, în consecință, este protejată de către cea de-a III-a Convenție, atunci când ea revendică statutul de prizonier de război, sau rezultă că are dreptul la statutul de prizonier de război, sau atunci când partea de care ea depinde revendică pentru ea acest statut pe calea notificării adresate puterii care o deține sau puterii protectoare. Dacă există vreo îndoială asupra dreptului său la statutul de prizonier de război, această persoană continuă să beneficieze de acest statut și, prin urmare, de protecția celei de-a III-a Convenții și a prezentului Protocol, așteptând ca statutul său să fie determinat de un tribunal competent.

2. Dacă o persoană căzută în mâinile unei părți adverse nu este deținută ca prizonier de război și trebuie să fie judecată de această parte pentru o infracțiune în legătură cu ostilitățile, ea este îndreptățită să-și valorifice dreptul său la statutul de prizonier de război în fața unui tribunal judiciar și să obțină ca această problemă să fie rezolvată. De fiecare dată când procedura aplicabilă o permite, problema trebuie să fie soluționată înainte de a se fi decis asupra infracțiunii. Reprezentanții puterii protectoare au dreptul să asiste la dezbaterile în cursul cărora această problemă trebuie să fie rezolvată, în afara cazului excepțional în care aceste dezbateri se desfășoară cu ușile închise în interesul securității de stat. În acest caz, puterea

deținătoare trebuie să informeze despre aceasta puterea protectoare.

3. Orice persoană care, luând parte la ostilități, nu are dreptul la statutul de prizonier de război și nu beneficiază de un tratament mai favorabil în conformitate cu cea de-a IV-a Convenție, are dreptul, oricând, la protecția prevăzută în art. 75 al prezentului Protocol. În teritoriul ocupat, o astfel de persoană, exceptând situația când este deținută pentru spionaj, beneficiază, de asemenea, în pofida dispozițiilor art. 5 al celei de-a IV-a Convenții, de drepturile de comunicare prevăzute în amintita Convenție.

Articolul 46

Spionii

1. În pofida oricărei alte dispoziții din Convenții sau din prezentul protocol, un membru al forțelor armate ale unei Părți la conflict care cade în mâinile unei părți adverse atunci când se dedă la activități de spionaj, nu are dreptul la statutul de prizonier de război și poate fi tratat ca spion.

2. Un membru al forțelor armate ale unei părți în conflict care culege sau caută să culeagă, în folosul acestei părți, informații într-un teritoriu controlat de către o parte adversă nu va fi considerat că se dedă unor activități de spionaj dacă, făcând aceasta, este îmbrăcat în uniforma forțelor sale armate.

3. Un membru al forțelor armate ale unei Părți la conflict, care este rezident al unui teritoriu ocupat de către o parte adversă și care culege sau caută să culeagă, în folosul părții de care depinde, informații de interes militar în acest teritoriu, nu va fi considerat ca dedându-se unor activități de spionaj, în cazul în care, făcând aceasta, nu acționează sub pretexte înșelătoare sau într-un mod deliberat clandestin. În plus, acest rezident nu pierde dreptul la statutul de prizonier de război și nu poate fi tratat ca spion decât în cazul unic în care este capturat atunci când se dedă la activități de spionaj.

4. Un membru al forțelor armate ale unei Părți la conflict, care nu este rezident al unui teritoriu ocupat de către o parte adversă și care s-a dat la activități de spionaj în acest teritoriu, nu-și pierde dreptul la statutul de prizonier de război și nu poate fi tratat ca spion decât în cazul unic în care este capturat înainte de a se fi reîntors la forțele armate de care aparține.

Articolul 47

Mercenarii

1. Un mercenar nu are dreptul la statutul de combatant sau de prizonier de război.

2. Prin termenul mercenar se înțelege orice persoană:

- a) care este special recrutată în țară sau în străinătate pentru a lupta într-un conflict armat;
- b) care, în fapt, ia parte direct la ostilități;
- c) care ia parte la ostilități în special în vederea obținerii unui avantaj personal și căreia îi este efectiv promisă, de către o Parte la conflict sau în numele ei, o remunerație superioară celeia promise sau plătite combatanților având un grad și o funcție analoage în forțele armate ale acestei părți;
- d) care nu este nici resortisant al unei Părți la conflict și nici rezident al teritoriului controlat de o Parte la conflict;
- e) care nu este membru al forțelor armate ale unei Părți la conflict și
- f) care nu a fost trimisă de către un stat, altul decât o Parte la conflict, în misiune oficială ca membru al forțelor armate ale statului respectiv.

TITLUL IV

POPULAȚIA CIVILĂ

SECȚIUNEA I

Protecția generală împotriva efectelor ostilităților

CAPITOLUL I

Regula fundamentală și domeniul de aplicare

Articolul 48

Regulă fundamentală

În vederea asigurării respectării și protecției populației civile și a bunurilor cu caracter civil, Părțile la conflict trebuie întotdeauna să facă o diferențiere între populația civilă și combatanți, ca și între bunurile cu caracter civil și obiectivele militare și, în consecință, să dirijeze operațiunile lor numai împotriva obiectivelor militare.

Articolul 49

Definiția atacurilor și domeniul de aplicare

1. Prin expresia atacuri se înțeleg actele de violență împotriva adversarului, fie că aceste acte sunt ofensive sau defensive.
2. Dispozițiile prezentului Protocol referitoare la atacuri se aplică tuturor atacurilor, oricare ar fi teritoriul în care au loc, inclusiv pe teritoriul național aparținând unei Părți la conflict, dar care se află sub controlul unei părți adverse.
3. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică oricărei operațiuni terestre, aeriene sau navale care poate să afecteze pe pământ populația civilă, persoanele civile și bunurile cu caracter civil. În plus, ele se aplică tuturor atacurilor navale sau aeriene îndreptate contra unor obiective pe pământ, dacă nu afectează în alt fel regulile de drept internațional aplicabile la conflictele armate pe mare sau în aer.
4. Dispozițiile prezentei secțiuni completează regulile referitoare la protecția umanitară enunțate în cea de-a IV-a Convenție, îndeosebi în titlul II, și în celelalte acorduri internaționale care leagă Înaltele Părți Contractante, ca și celelalte reguli de drept internațional referitoare la protecția civililor și a bunurilor cu caracter civil împotriva ostilităților pe pământ, pe mare și în aer.

CAPITOLUL II

Persoanele civile și populația civilă

Articolul 50

Definiția persoanelor civile și a populației civile

1. Este considerată civilă orice persoană care nu aparține uneia din categoriile prevăzute în art. 4 A 1), 2), 3) și 6) al celei de-a III-a Convenții și în art. 43 al prezentului Protocol. În caz de îndoială, persoana respectivă va fi considerată civilă.
2. Populația civilă cuprinde toate persoanele civile.
3. Prezența în mijlocul populației civile a persoanelor izolate care nu răspund definiției de persoană civilă nu privează această populație de calitatea sa.

Articolul 51

Protecția populației civile

1. Populația civilă și persoanele civile se bucură de o protecție generală contra pericolelor rezultând din operațiile militare. În scopul

de a face această protecție efectivă, regulile următoare, care se adaugă celorlalte reguli de drept internațional aplicabil, vor trebui să fie respectate în toate împrejurările.

2. Nici populația civilă ca atare, nici persoanele civile nu vor trebui să facă obiectul atacurilor. Sunt interzise actele sau amenințările cu violența al căror scop principal este de a răspîndi teroarea în populația civilă.

3. Persoanele civile se bucură de protecția acordată de către prezenta secțiune, în afară de cazul cînd participă direct la ostilități și numai pe durata acestei participări.

4. Atacurile fără discriminare sunt interzise. Prin expresia atacuri fără discriminare se înțeleg:

- a) atacuri care nu sunt îndreptate împotriva unui obiectiv militar determinat;
- b) atacuri în care se folosesc metode și mijloace de luptă care nu pot fi îndreptate împotriva unui obiectiv militar determinat, sau
- c) atacuri în care se folosesc metode sau mijloace de luptă ale căror efecte nu pot fi limitate după cum le prescrie prezentul protocol, și care sunt în consecință, în fiecare din aceste cazuri, capabile să lovească, fără deosebire, obiective militare și persoane civile sau bunuri cu caracter civil.

5. Vor fi, între altele, considerate ca efectuate fără discriminare următoarele tipuri de atacuri:

- a) atacurile prin bombardament, oricare ar fi metodele sau mijloacele utilizate, care tratează ca un obiectiv militar unic un anumit număr de obiective militare net distanțate și distincte, situate într-un oraș, sat sau orice zonă conținînd o concentrație analoagă de persoane civile sau de bunuri cu caracter civil;
- b) atacurile de la care se poate aștepta să cauzeze incidental pierderi de vieți omenești la populația civilă, rănirea de persoane civile, pagube bunurilor cu caracter civil sau o combinație a acestor pierderi și pagube, care ar fi excesive în raport cu avantajul militar concret și direct așteptat.

6. Sunt interzise atacurile îndreptate cu titlu de represalii împotriva populației civile sau persoanelor civile.

7. Prezența sau mișcările populației civile sau ale unor persoane civile nu pot fi utilizate pentru a se pune anumite puncte sau anumite zone la adăpost de operațiunile militare, mai ales pentru a încerca să se pună obiectivele militare la adăpost de atacuri sau să acopere, să favorizeze sau să afecteze operațiunile militare. Părțile la conflict nu trebuie să dirijeze mișcările populației civile sau ale persoanelor civile pentru a încerca să pună obiectivele militare la adăpost de atacuri sau să acopere operațiunile militare.

8. Nici o violare a acestor interdicții nu scutește Părțile la conflict de obligațiile lor juridice față de populația civilă și persoanele civile, inclusiv de obligația de a lua măsurile de precauție prevăzute în art. 57.

CAPITOLUL II

Bunuri cu caracter civil

Articolul 52

Protecția generală a bunurilor cu caracter civil

1. Bunurile cu caracter civil nu vor face obiectul nici al atacurilor și nici al represaliilor.

Sunt bunuri cu caracter civil toate bunurile care nu sunt obiective militare în sensul paragrafului 2.

2. Atacurile vor fi strict limitate la obiectivele militare. În ceea ce privește bunurile, obiectivele militare sunt limitate la bunurile care, prin natura lor, prin amplasare, destinație sau utilizare, aduc o

contribuție efectivă la acțiunea militară și a căror distrugere, totală sau parțială, capturare sau neutralizare, în împrejurările date, oferă un avantaj militar precis.

3. În caz de îndoială, un bun care este, normal, afectat unei utilizări civile, cum ar fi un lăcaș de cult, o casă, un alt tip de locuință sau o școală, este prezumat a nu fi utilizat în vederea aducerii unei contribuții efective la acțiunea militară.

Articolul 53

Protecția bunurilor culturale și a lăcașurilor de cult

Sub rezerva dispozițiilor Convenției de la Haga, din 14 mai 1954, pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și a altor instrumente internaționale pertinente, este interzis:

- a) să se comită orice act de ostilitate îndreptat împotriva monumentelor istorice, operelor de artă sau lăcașurilor de cult care constituie patrimoniul cultural sau spiritual al popoarelor;
- b) să se utilizeze aceste bunuri în sprijinul efortului militar;
- c) să se facă din aceste bunuri obiect de represalii.

Articolul 54

Protecția bunurilor indispensabile supraviețuirii populației civile

1. Este interzisă înfometarea civililor ca metodă de război.
2. Este interzis de a se ataca, a se distruge, a lua sau a scoate din uz bunuri indispensabile supraviețuirii populației civile, cum ar fi proviziile alimentare și zonele agricole în care acestea se produc, recoltele, vitele, instalațiile și rezervele de apă potabilă și lucrările de irigații, în scopul de a lipsi, ca urmare a valorii lor de subzistență, populația civilă sau partea adversă, oricare ar fi motivația de la care se pornește, fie pentru a înfometa persoanele civile, a provoca deplasarea acestora, sau pentru oricare alt motiv.
3. Interdicțiile prevăzute în paragraful 2 nu se aplică dacă bunurile enumerate sunt utilizate de către o parte adversă:
 - a) pentru subzistența numai a membrilor forțelor armate;
 - b) în alte scopuri decât această aprovizionare, dar ca sprijin direct al unei acțiuni militare, cu condiția ca totuși să nu angajeze, în nici un caz, împotriva acestor bunuri, atacuri de la care s-ar putea aștepta să lase populației civile atât de puțină hrană sau apă încât ea să fie supusă înfometării sau forțată să se deplaseze.
4. Aceste bunuri nu vor face obiectul represaliilor.
5. Ținând cont de necesitățile vitale ale oricărei Părți la conflict pentru apărarea teritoriului său național împotriva invadării, derogările la interdicțiile prevăzute în paragraful 2 sunt permise unei Părți la conflict pe un astfel de teritoriu care se află sub controlul său, dacă rațiuni militare imperioase le impun.

Articolul 55

Protecția mediului înconjurător natural

1. Războiul va fi purtat veghind la protejarea mediului înconjurător natural împotriva daunelor întinse, de durată și grave. Această protecție include interdicția de a utiliza metode sau mijloace de luptă concepute pentru a cauza sau de la care se așteaptă să cauzeze asemenea pagube mediului înconjurător natural și să compromită, ca urmare, sănătatea sau supraviețuirea populației.
2. Atacurile cu titlu de represalii îndreptate împotriva mediului înconjurător natural sunt interzise.

Articolul 56

Protecția lucrărilor și a instalațiilor conținând

forțe periculoase

1. Lucrările de artă sau instalațiile conținând forțe periculoase, și anume barajele, digurile și centralele nucleare de producere a energiei electrice, nu vor face obiectul atacurilor, chiar dacă ele constituie obiective militare, atunci cînd astfel de atacuri pot provoca eliberarea acestor forțe și, în consecință, pot cauza pierderi importante populației civile. Celelalte obiective militare situate pe aceste lucrări sau instalații sau în apropierea lor nu trebuie să facă obiectul atacurilor, atunci cînd astfel de atacuri pot provoca eliberarea de forțe periculoase și, în consecință, pot cauza pierderi considerabile populației civile.

2. Protecția specială împotriva atacurilor prevăzute în paragraful 1 nu poate înceta:

- a) pentru baraje sau diguri, decît dacă sînt utilizate în alte scopuri decît funcționarea normală și pentru sprijinul regulat, important și direct al operațiunilor militare și dacă aceste atacuri reprezintă singurul mijloc practic de a face să înceteze acest sprijin;
- b) pentru centrale nucleare de producere a energiei electrice, decît dacă ele furnizează curent electric pentru sprijinul regulat, important și direct al operațiunilor militare și dacă astfel de atacuri reprezintă singurul mijloc practic de a face să înceteze acest sprijin;
- c) pentru celelalte obiective militare situate pe aceste lucrări sau instalații sau în apropierea lor, decît dacă acestea sunt utilizate pentru sprijinul regulat, important și direct al operațiunilor militare și dacă astfel de atacuri reprezintă singurul mijloc practic de a face să înceteze acest sprijin.

3. În toate cazurile, populația civilă și persoanele civile continuă să beneficieze de toate protecțiile care le sunt conferite de către dreptul internațional, inclusiv de măsurile de protecție prevăzute în art. 57. Dacă protecția încetează și dacă una din lucrări, una din instalații sau unul din obiectivele militare menționate în paragraful 1 este atacat, trebuie luate toate măsurile de precauție posibile pentru a evita ca forțele periculoase să fie eliberate.

4. Este interzis de a face obiect al represaliilor una din lucrări, instalații sau unul din obiectivele menționate în paragraful 1.

5. Părțile la conflict se vor strădui să nu amplaseze obiective militare în apropierea lucrărilor sau instalațiilor menționate în paragraful 1. Cu toate acestea, instalațiile construite cu singurul scop de a apăra lucrările sau instalațiile protejate împotriva atacurilor sunt autorizate și nu trebuie să constituie ele însele obiect al atacurilor cu condiția să nu fie utilizate în ostilități, cu excepția acțiunilor defensive necesare pentru a răspunde atacurilor împotriva lucrărilor sau instalațiilor protejate, și ca armamentul lor să fie limitat la armele care nu pot servi decît la respingerea unei acțiuni inamice împotriva lucrărilor sau instalațiilor protejate.

6. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict sunt invitate insistent să încheie între ele acorduri pentru a asigura o protecție suplimentară a bunurilor conținînd forțe periculoase.

7. Pentru a facilita identificarea bunurilor protejate de prezentul articol, Părțile la conflict vor putea să le marcheze cu un semn special constînd dintr-un grup de trei cercuri colorate portocaliu intens, dispuse pe aceeași axă, așa cum este specificat în art. 15 al anexei nr. 1 la prezentul protocol. Absența unei astfel de semnalizări nu scutește Părțile la conflict de obligațiile decurgînd din prezentul articol.

CAPITOLUL IV

Măsuri de precauție

Articolul 57

Precauții în atac

1. Operațiunile militare trebuie să fie conduse cu grijă permanentă de a proteja populația civilă, persoanele civile și bunurile cu caracter civil.

2. În ceea ce privește atacurile, trebuie luate următoarele măsuri de protecție:

a) cei care decid sau pregătesc un atac trebuie:

i) să facă tot ceea ce este practic posibil pentru a constata că obiectivele de atacat nu sunt nici persoane civile, nici bunuri cu caracter civil și nu beneficiază de o protecție specială, ci că acestea sunt obiective militare în sensul paragrafului 2 al art. 52, și că dispozițiile prezentului Protocol nu interzic atacarea acestora;

ii) să ia toate măsurile de protecție posibile, din punct de vedere practic, ceea ce privește alegerea mijloacelor și metodelor de atac, în vederea evitării și, în tot cazul, a reducerii la minimum a pierderilor de vieți omenești în cadrul populației civile, a rănirii persoanelor civile și a producerii de pagube la bunurile cu caracter civil, care ar putea fi cauzate incidental;

iii) să se abțină de la lansarea unui atac de la care se poate aștepta că va cauza incidental, pierderi în vieți omenești în rândurile populației civile, rănirea persoanelor civile, pagube în bunuri cu caracter civil sau o combinație a acestor pierderi și pagube care ar fi excesive în raport cu avantajul militar concret și direct așteptat;

b) un atac trebuie să fie anulat sau întrerupt atunci când reiese că obiectivul său militar sau că acesta beneficiază de o protecție specială sau când se poate aștepta ca atacul să cauzeze, incidental, pierderi de vieți omenești în rândurile populației civile, rănirea persoanelor civile, pagube bunurilor cu caracter civil sau o combinație a acestor pierderi și pagube care ar fi excesive în raport cu avantajul militar concret și direct așteptat;

c) în cazul atacurilor care pot afecta populația civilă, trebuie lansat, în timp util și prin mijloace eficiente, un avertisment, afară de cazul când circumstanțele nu permit aceasta.

3. Atunci când este posibilă alegerea între mai multe obiective militare pentru a obține un avantaj militar echivalent, trebuie să se aleagă obiectivul pentru care se poate aștepta ca atacul să prezinte pericolul cel mai mic pentru persoanele civile sau pentru bunurile cu caracter civil.

4. În conducerea operațiunilor militare pe mare și în aer, fiecare Parte la conflict trebuie să ia, în conformitate cu drepturile și îndatoririle ce decurg pentru ea regulile de drept internațional aplicabil la conflictele armate, toate măsurile de precauție rezonabile pentru a evita pierderile de vieți omenești în rândurile populației civile și pagube bunurilor cu caracter civil.

5. Nici o dispoziție a prezentului articol nu poate fi interpretată ca autorizată, atacurile împotriva populației civile, persoanelor civile sau a bunurilor cu caracter civil.

Articolul 58

Precauții împotriva efectelor atacurilor

În măsura în care aceasta este practic posibil, Părțile la conflict:

a) se vor strădui, sub rezerva art. 49 al celei de-a IV-a Convenții, să îndepărteze din vecinătatea obiectivelor militare, populația civilă, persoanele civile și bunurile cu caracter civil supuse autorității lor;

b) vor evita să amplaseze obiective militare în interiorul sau în apropierea zonei dens populate;

c) vor lua celelalte măsuri de precauție necesare pentru a proteja, împotriva pericolelor ce rezultă din operațiunile militare, populația civilă, persoanele civile și bunurile cu caracter civil supuse autorității lor.

CAPITOLUL V

Localități și zone sub protecție specială

Articolul 59

Localități neapărate

1. Este interzis Părților la conflict să atace prin orice mijloc localitățile neapărate.
2. Autoritățile competente ale unei Părți la conflict vor putea să declare localitate neapărată orice loc populat care se află în apropierea sau în interiorul unei zone în care forțele armate sunt în contact și care este deschis ocupației de către o parte adversă. O astfel de localitate trebuie să îndeplinească următoarele condiții:
 - a) toți combatanții precum și armamentul și materialele militare mobile vor trebui să fi fost evacuate;
 - b) să nu se dea o întrebuintare ostilă instalațiilor sau obiectivelor militare fixe;
 - d) autoritățile și populația nu vor comite acte de ostilitate;
 - e) să nu se întreprindă nici o activitate în sprijinul operațiunilor militare.
3. Prezența, în această localitate, a persoanelor special protejate de către Convenții și prezentul protocol și a forțelor de poliție păstrate cu unicul scop al menținerii ordinii publice nu este contrară condițiilor din paragraful 2.
4. Declarația făcută în baza paragrafului 2 trebuie să fie adresată părții adverse și trebuie să determine și să indice, în modul cel mai precis posibil, limitele localității neapărate. Partea la conflict care primește declarația trebuie să confirme primirea și să trateze localitatea ca o localitate neapărată în afară de cazul când condițiile stabilite în paragraful 2 nu sunt efectiv îndeplinite, caz în care ea trebuie să informeze neîntârziat partea care a făcut această declarație. Chiar dacă condițiile stabilite în paragraful 2 nu sunt îndeplinite, localitatea va continua să beneficieze de protecția prevăzută de către celelalte dispoziții ale prezentului Protocol și de celelalte reguli ale dreptului internațional aplicabil în conflictele armate.
5. Părțile la conflict vor putea să se pună de acord asupra creării de localități neapărate, chiar dacă aceste localități nu îndeplinesc condițiile stabilite la paragraful 2. Acordul ar trebui să determine și să indice, în modul cel mai precis posibil, limitele localității neapărate; în caz de necesitate, el poate fixa modalități de control.
6. Partea în mâinile căreia se află o localitate făcând obiectul unui astfel de acord trebuie să o marcheze, în măsura posibilului, prin semne ce vor fi convenite cu cealaltă parte și care trebuie să fie plasate în locuri foarte vizibile, în special în perimetrul și la limitele localității și pe drumurile principale.
7. O localitate pierde statutul său de localitate neapărată atunci când nu mai îndeplinește condițiile stabilite în paragraful 2 sau în acordul menționat în paragraful 5. Într-o astfel de eventualitate, localitatea continuă să beneficieze de protecția prevăzută de celelalte dispoziții ale prezentului Protocol și de celelalte reguli de drept internațional aplicabile în conflictele armate.

Articolul 60

Zone demilitarizate

1. Este interzis Părților la conflict să extindă operațiunile lor militare în zonele cărora le vor fi conferit prin acord statutul de zonă demilitarizată, dacă această extindere este contrară dispozițiilor unui astfel de acord.
2. Acest acord va fi expres; el va putea fi încheiat verbal sau în scris, direct sau prin intermediul unei puteri protectoare sau al unei

organizații umanitare imparțiale și va consta în declarații reciproce și concordante. Acordul va putea fi încheiat atât în timp de pace, cât și după începerea ostilităților, și trebuie să indice și să determine în modul cel mai precis cu putință limitele zonei demilitarizate; el va fixa, în caz de necesitate, modalitățile de control.

3. Obiectul unui astfel de acord va fi în mod normal o zonă îndeplinind următoarele condiții:

- a) toți combatanții, precum și armamentul și materialele militare mobile vor trebui să fi fost evacuate;
- b) nu se va da o întrebuințare ostilă instalațiilor și obiectivelor militare fixe;
 - a) autoritățile și populația nu vor comite acte de ostilitate;
 - d) orice activitate legată de efortul militar va trebui să fi încetat.

Părțile în conflict se vor înțelege în ceea ce privește interpretarea ce trebuie dată condițiilor stabilite în alin. d) și în privința persoanelor, altele decât cele menționate în paragraful 4, ce urmează a fi admise în zona demilitarizată.

4. Prezența în această zonă a persoanelor special protejate de către Convenții și de către prezentul protocol și a forțelor de poliție păstrate cu unicul scop de a menține ordinea publică nu este contrară condițiilor stabilite în paragraful 3.

5. Partea în mâinile căreia se află o astfel de zonă trebuie să o marcheze, în măsura posibilului, prin semne convenite cu cealaltă parte, care trebuie plasate în locuri foarte vizibile, în special în perimetrul și în limitele zonei și pe drumurile principale.

6. Dacă luptele se apropie de o zonă demilitarizată, iar părțile în conflict au încheiat un acord în acest scop, nici una dintre ele nu va putea utiliza această zonă în scopuri legate de conducerea operațiunilor militare, și nici să aprobe unilateral statutul acesteia.

7. În caz de violare evidentă de către una dintre Părțile la conflict a dispozițiilor paragrafelor 3 sau 6, cealaltă parte va fi eliberată de obligațiile ce decurg din acordul prin care s-a conferit zonei statutul de zonă demilitarizată. Într-o astfel de eventualitate, zona își va pierde statutul, dar va continua să beneficieze de protecția prevăzută de celelalte dispoziții ale prezentului Protocol și de celelalte reguli de drept internațional aplicabile la conflictele armate.

CAPITOLUL VI

Protecția civilă

Articolul 61

Definiție și domeniu de aplicare

În sensul prezentului Protocol:

1) prin expresia protecție civilă se înțelege îndeplinirea tuturor sarcinilor umanitare, sau a mai multora dintre ele, menționate mai jos, destinate să protejeze populația civilă împotriva pericolelor ostilităților sau ale catastrofelor și s-o ajute să depășească efectele lor imediate, asigurând condițiile necesare supraviețuirii acesteia.

Aceste sarcini sunt următoarele:

- a) serviciul de alertă;
- b) evacuarea;
- c) punerea la dispoziție și organizarea de adăposturi;
- d) aplicarea măsurilor de camuflaj;
- e) salvare;
- f) servicii sanitare, inclusiv prim ajutor și asistență religioasă;
- g) lupta contra focului;
- h) reperarea și semnalizarea zonelor periculoase;
- i) decontaminarea și alte măsuri de protecție anologice;
- j) adăpostirea și aprovizionarea de urgență;

- k) ajutor în caz de urgență pentru restabilirea și menținerea ordinii în zonele sinistrate;
 - l) restabilirea de urgență a serviciilor indispensabile de utilitate publică;
 - m) servicii funerare de urgență;
 - n) ajutor în ocrotirea bunurilor esențiale pentru supraviețuire;
 - o) activități complementare necesare îndeplinirii oricăreia din sarcinile menționate mai sus cuprinzând planificarea și organizarea, dar care nu se limitează la acestea;
- 2) prin expresia organisme de protecție civilă se înțeleg așezăminte și alte unități înființate sau autorizate de către autoritățile competente ale părții în conflict pentru a îndeplini oricare din sarcinile menționate în alin. a) și care sunt în exclusivitate afectate și utilizate pentru aceste sarcini;
- 3) prin termenul personal al organismelor de protecție civilă se înțeleg persoanele pe care o Parte la conflict le afectează în exclusivitate pentru îndeplinirea sarcinilor enumerate în alin. a), inclusiv personalul afectat în exclusivitate administrației acestor organisme de către autoritatea competentă a acestei părți;
- 4) prin termenul material al organismelor de protecție se înțelege echipamentul, aprovizionarea și mijloacele de transport pe care aceste organisme le utilizează pentru a îndeplini sarcinile enumerate la alin. a).

Articolul 62

Protecția generală

1. Organismele civile de protecție civilă și personalul lor trebuie să fie respectate și protejate în conformitate cu dispozițiile prezentului Protocol și, mai ales, cu dispozițiile prezentei secțiuni. Ele au dreptul să se achite de sarcinile lor de protecție civilă, în afară de cazurile de necesitate militară imperioasă.
2. Dispozițiile paragrafului 1 se aplică deopotrivă civililor care, deși nu aparțin unor organisme civile de protecție civilă, răspund unui apel al autorităților competente și îndeplinesc, sub controlul lor, sarcini de protecție civilă.
3. Clădirile și materialul utilizate în scopuri de protecție civilă, ca și adăposturile destinate populației civile, sunt reglementate de art. 52. Bunurile utilizate în scopurile protecției civile nu pot fi distruse și nici deturnate de la destinația lor, decât de către partea cărora acestea aparțin.

Articolul 63

Protecția civilă în teritoriile ocupate

1. În teritoriile ocupate, organismele civile de protecție civilă vor primi de la autorități facilitățile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor lor. În nici o împrejurare, personalul lor nu trebuie constrâns să îndeplinească activități care ar împiedica executarea convenabilă a acestor sarcini. Puterea ocupantă nu va putea aduce nici o schimbare structurii sau personalului acestor organisme care ar putea prejudicia îndeplinirea eficace a misiunilor lor. Aceste organisme civile de protecție civilă nu vor fi obligate să acorde prioritate resortisanților sau intereselor acestei propuneri.
2. Puterea ocupantă nu trebuie să oblige, să constrângă sau să incite organismele civile de protecție civilă să îndeplinească sarcinile lor într-un mod care ar prejudicia în orice fel interesele populației civile.
3. Puterea ocupantă poate, pentru rațiuni de securitate, să dezarmeze personalul de protecție civilă.
4. Puterea ocupantă nu trebuie nici să deturneze de la utilizarea lor specifică și nici să rechiziționeze clădirile sau materialul

aparținând organismelor de protecție civilă sau utilizate de către acestea, atunci când această deturnare sau această rechiziție aduc prejudicii populației civile.

5. Puterea ocupantă poate să rechiziționeze sau să deturneze aceste mijloace, cu condiția continuării respectării regulii generale stabilite în paragraful 4 și sub rezerva următoarelor condiții speciale:

a) clădirile și materialul să fie pentru alte necesități ale populației civile;

b) rechiziția sau deturnarea să dureze numai cât necesitatea există.

6. Puterea ocupantă nu trebuie nici să deturneze și nici să rechiziționeze adăposturile puse la dispoziția populației civile sau necesare pentru nevoile acestei populații.

Articolul 64

Organisme civile de protecție civilă ale unor state neutre sau ale altor state care nu sunt Părți la conflict și organisme internaționale de coordonare

1. Art. 62, 63, 65 și 66 se aplică deopotrivă personalului și materialelor organismelor civile, de protecție civilă ale unor state neutre sau care nu sunt Părți la conflict, care îndeplinesc sarcini de protecție civilă enumerate în art. 61, pe teritoriul unei Părți la conflict, cu consimțământul și sub controlul acestei părți. Notificarea acestei asistențe va fi adresată de îndată ce va fi posibil oricăreia din părțile adverse interesate. În nici o împrejurare, această activitate nu va fi considerată ca un amestec în conflict. Cu toate acestea, această activitate ar trebui să fie exercitată ținând seama, în mod curent, de interesele de securitate ale părților în conflict interesate.

2. Părțile la conflict care primesc asistența menționată în paragraful 1 și Înaltele Părți Contractante care o acordă trebuie să faciliteze, când este cazul, coordonarea internațională a acestor acțiuni de protecție civilă. În acest caz, dispozițiile prezentului capitol se aplică organismelor internaționale competente.

3. În teritoriile ocupate, Puterea ocupantă nu poate să excludă sau să restrângă activitățile organismelor civile de protecție civilă ale unor state neutre sau ale altor state care nu sunt Părți la conflict și ale unor organisme internaționale de coordonare decât dacă ea poate să asigure îndeplinirea adecvată a sarcinilor de protecție civilă prin propriile sale mijloace sau prin acelea ale teritoriului ocupat.

Articolul 65

Încetarea protecției

1. Protecția la care au dreptul organismele civile de protecție civilă, personalul lor, clădirile, adăposturile și materialele lor nu va putea să înceteze decât dacă comit sau sunt întrebuițate pentru a comite, în afara sarcinilor proprii, acte dăunătoare inamicului. Cu toate acestea, protecția va înceta numai după ce o somație va fixa, de câte ori este cazul, un termen rezonabil, care va rămîne fără efect.

2. Nu vor fi considerate acte dăunătoare inamicului:

a) faptul de a executa sarcini de protecție civilă sub conducerea sau supravegherea autorităților militare;

b) faptul că personalul civil de protecție civilă cooperează cu personalul militar în îndeplinirea sarcinilor de protecție civilă sau că militarii sunt atașați organismelor civile de protecție civilă;

c) faptul că de îndeplinirea sarcinilor de protecție civilă ar putea, incidental, să beneficieze și victime militare, în special acelea care sunt scoase din luptă.

3. Nu va fi considerat ca act dăunător inamicului nici portul de arme ușoare individuale de către personalul civil de protecție civilă, în vederea menținerii ordinii sau pentru propria sa protecție. Cu toate

acestea, în zonele în care se desfășoară sau se pare că vor trebui să se desfășoare lupte terestre, Părțile la conflict vor da dispozițiile potrivite pentru a limita aceste arme la armele de mână, cum ar fi pistoalele sau revolverele, cu scopul de a facilita diferențierea între personalul de protecție civilă și combatanți. Chiar dacă personalul de protecție civilă poartă alte arme individuale ușoare în aceste zone, acesta trebuie să fie respectat și protejat întrucât va fi recunoscut ca atare.

4. Faptul că organismele civile de protecție civilă sunt organizate după model militar, ca și caracterul obligatoriu al serviciului cerut personalului lor, nu le va priva, de asemenea, de protecția conferită de prezentul Protocol.

Articolul 66

Identificare

1. Fiecare Parte la conflict trebuie să se străduiască să procedeze în așa fel încât organismele de protecție civilă, personalul lor, clădirile și materialele lor să fie identificate atunci când sunt consacrate în exclusivitate îndeplinirii sarcinilor de protecție civilă. Adăposturile puse la dispoziția populației civile trebuie să fie identificabile într-un mod analog.

2. Fiecare Parte la conflict trebuie să se străduiască de asemenea, să adopte și să pună în aplicare metode și proceduri care să permită identificarea adăposturilor civile, precum și personalul, clădirile și materialele de protecție civilă care poartă sau arborează semnul distinctiv internațional al protecției civile.

3. În teritoriile ocupate și în zonele în care se desfășoară sau se pare că se vor desfășura lupte, personalul civil de protecție civilă se va face recunoscut, ca regulă generală, prin semnul distinctiv internațional al protecției civile și al unei cărți de identitate atestând statutul său.

4. Semnul distinctiv internațional al protecției civile constă dintr-un triunghi echilateral albastru pe fond portocaliu, când este utilizat pentru protecția organismelor de protecție civilă, a clădirilor lor, a personalului și materialelor lor sau pentru protecția adăposturilor civile.

5. În afara semnelui distinctiv, Părțile la conflict vor putea să se pună de acord asupra utilizării semnelor distinctive în scopul identificării serviciilor de protecție civilă.

6. Aplicarea dispozițiilor paragrafelor 1 - 4 este reglementată de cap. V din anexa nr. I a prezentului Protocol.

7. În timp de pace, seanalul descris în paragraful 4 poate fi utilizat cu consimțământul autorităților naționale competente, în scopul identificării serviciilor de protecție civilă.

8. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict vor lua măsuri necesare pentru a controla utilizarea semnelui distinctiv internațional de protecție civilă și pentru a preveni și reprimă folosirea abuzivă a acestuia.

9. Identificarea personalului sanitar și religios, a unităților sanitare și a mijloacelor de transport sanitare ale protecției civile este reglementată deopotrivă de către art. 18.

Articolul 67

Membrii forțelor armate și unitățile militare afectate organismelor de protecție civilă

1. Membrii forțelor armate și unitățile militare afectate organismelor de protecție civilă vor fi respectați și protejați, cu condiția ca:

a) acest personal și aceste unități să fie afectate în permanență îndeplinirii oricărei sarcini prevăzute în art. 61 și să li se consacre

în exclusivitate;

b) dacă a primit această însărcinare, acest personal să nu îndeplinească alte sarcini militare în timpul conflictului;

c) acest personaj să se distingă net de ceilalți membri ai forțelor armate, purtând foarte vizibil semnul distinctiv internațional al protecției civile, care trebuie să fie suficient de mare, și având în posesie cartea de identitate prevăzută în cap. V al anexei nr. I a prezentului Protocol, atestând statutul său;

d) acest personal și aceste unități să fie dotate numai cu arme individuale ușoare în vederea menținerii ordinii sau pentru propria lor apărare. Dispozițiile art. 65 paragraful 3 se vor aplica și în acest caz;

e) acest personal să nu participe direct la ostilități și să nu comită sau să nu fie întrebuințat pentru a comite, în afara sarcinilor de protecție civilă, acte dăunătoare părții adverse;

f) acest personal și aceste unități să-și îndeplinească sarcinile lor de protecție civilă numai pe teritoriul național al părții lor.

Nerespectarea condițiilor enunțate în alin. e) de către oricare membru al forțelor armate care este obligat prin condițiile prevăzute în alin. a) și b) este interzisă.

2. Membrii personalului militar care servesc în organismele de protecție civilă vor fi, dacă cad în mâinile unei părți adverse, prizonieri de război. În teritoriul ocupat ei pot să fie folosiți, dar numai în interesul populației civile din acest teritoriu, pentru sarcini de protecție civilă, în măsura în care este nevoie de aceasta, cu condiția, totuși, ca ei să fie voluntari, dacă această muncă este periculoasă.

3. Clădirile și elementele importante ale materialelor și ale mijloacelor de transport ale unităților militare afectate organismelor de protecție civilă trebuie să fie marcate vizibil cu semnul distinctiv internațional al protecției civile. Acest semn trebuie să fie suficient de mare.

4. Clădirile și materialele instanțelor militare afectate în permanență organismelor de protecție civilă și afectate în exclusivitate îndeplinirii sarcinilor de protecție civilă dacă vor cădea în mâinile unei părți adverse, vor beneficia de dreptul războiului. Cu toate acestea, nu se va putea schimba destinația lor atâta vreme cât ele sunt necesare îndeplinirii sarcinilor de protecție civilă, în afara cazului unei necesități militare imperioase, cu condiția că, în prealabil, să fi fost luate măsuri pentru a se face față într-un mod corespunzător, necesităților populației civile.

SECȚIUNEA II

Ajutoare în favoarea populației civile

Articolul 68

Domeniu de aplicare

Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică populației civile în sensul prezentului Protocol și completează art. 23, 55, 59, 60, 61, 62 și celelalte dispoziții pertinente ale celei de-a IV-a Convenții.

Articolul 69

Necesități esențiale în teritoriile ocupate

1. În afara obligațiilor enumerate în art. 55 al celei de-a IV-a Convenții, referitoare la aprovizionarea cu provizii și medicamente, Puterea ocupantă va asigura de asemenea, în întreaga măsură a mijloacelor sale și fără nici o diferențiere cu caracter defavorabil, furnizarea de îmbrăcăminte, așternuturi, mijloace de adăpostire și alte furnituri esențiale supraviețuirii populației civile din teritoriul ocupat, precum și obiectele de cult necesare.

2. Acțiunile de ajutor în favoarea populației civile din teritoriul

ocupat sunt reglementate de art. 59, 60, 61, 62, 108, 109, 110 și 111 ale celei de-a IV-a Convenții ca și de art. 71 al prezentului Protocol, și vor fi îndeplinite fără întârziere.

Articolul 70

Acțiuni de ajutor

1. Atunci când populația civilă dintr-un teritoriu sub controlul unei Părți în conflict cu altul decât un teritoriu ocupat, este insuficient aprovizionată cu materie și alimentele menționate în art. 69, vor fi întreprinse acțiuni de asistență cu caracter umanitar și imparțial și fără nici o diferențiere cu caracter defavorabil, sub rezerva consimțământului Părților vizate de către aceste acțiuni de asistență. Ofertele de asistență îndeplinind condițiile de mai sus nu vor fi considerate nici ca un amestec în conflictul armat și nici ca acte ostile. Cu ocazia distribuirii de colete cu ajutoare va fi acordată prioritate persoanelor care, așa cum sunt copiii, femeile însărcinate sau leuze și mamele care alăptează, trebuie, conform Convenției a IV-a sau prezentului Protocol, să facă obiectul unui tratament privilegiat sau al unei protecții deosebite.
2. Părțile la conflict și fiecare Înalță Parte Contractantă vor autoriza și vor facilita trecerea rapidă și fără piedici a tuturor trimiterilor, a echipamentelor și a personalului de ajutor oferite în conformitate cu prevederile acestei secțiuni, chiar dacă acest ajutor este destinat populației civile a părții adverse.
3. Părțile la conflict și fiecare Înalță Parte Contractantă, autorizând trecerea de ajutoare, echipamente și personal în conformitate cu paragraful 2:
 - a) vor dispune de dreptul de a stabili reglementările tehnice, inclusiv verificările, la care este supusă o asemenea trecere;
 - b) vor putea să condiționeze autorizația de trecere de obligația ca distribuirea asistenței să fie efectuată la fața locului, sub controlul unei părți protectoare;
 - c) nu vor deturna în nici un fel trimiterile de ajutoare de la destinația lor și nici nu vor întârzi trecerea, cu excepția cazurilor de necesitate urgentă, în interesul populației civile vizate;
4. Părțile la conflict vor asigura protecția trimiterilor de ajutoare și vor facilita distribuția rapidă a acestora.
5. Părțile la conflict și fiecare Înalță Parte Contractantă interesată, vor încuraja și vor facilita o coordonare internațională eficientă a acțiunilor de asistență menționate în paragraful 1.

Articolul 71

Personalul care participă la acțiunile de asistență

1. În caz de necesitate, ajutorul furnizat într-o acțiune de asistență va putea cuprinde personal de asistență, mai ales pentru transportul și distribuția trimiterilor de ajutoare; participarea acestui personal va fi supusă consimțământului părții pe teritoriul căreia își va exercita activitatea.
2. Acest personal va fi respectat și protejat.
3. Fiecare Parte care primește colete cu ajutoare va asista, în toată măsura posibilului, personalului menționat în paragraful 1, în îndeplinirea misiunii sale de asistență. Activitățile acestui personal de asistență nu pot fi limitate, iar deplasările sale nu vor fi restrânse temporar, decât în caz de necesitate militară imperioasă.
4. În nici o împrejurare, personalul de ajutorare nu va trebui să-și depășească limitele misiunii, potrivit prevederilor prezentului Protocol. Trebuie să se țină seama îndeosebi de exigențele de securitate ale Părții pe teritoriul căreia acesta își exercită atribuțiile. Se poate pune capăt misiunii oricărui membru al personalului de ajutorare care nu respectă aceste condiții.

SECȚIUNEA III

Tratamentul persoanelor sub puterea unei părți în conflict

CAPITOLUL I

Domeniul de aplicare
și protecția persoanelor și a bunurilor

Articolul 72

Domeniul de aplicare

Dispozițiile prezentei secțiuni completează normele referitoare la protecția umanitară a persoanelor civile și a bunurilor cu caracter civil căzute în mâna unei părți în conflict, enunțate în Convenția a IV-a, îndeosebi în Titlurile I și III, ca și celelalte norme aplicabile de drept internațional care reglementează protecția drepturilor fundamentale ale omului pe timpul unui conflict armat cu caracter internațional.

Articolul 73

Refugiați și apatrizi

Persoanele care, înaintea începerii ostilităților, sunt considerate ca apatrizi sau refugiați, în sensul instrumentelor internaționale pertinente, acceptate de către Părțile interesate sau de legislația națională a statului de refugiu sau de reședință, vor fi, în toate împrejurările și fără nici o diferențiere cu caracter defavorabil, persoane protejate în sensul Titlurilor I și III ale celei de-a IV-a Convenții.

Articolul 74

Regruparea familiilor dispersate

Înaltele Părți Contractante și părțile aflate în conflict vor facilita, în toată măsura posibilului, regrouparea familiilor dispersate ca urmare a conflictelor armate și vor încuraja, în special, acțiunea organizațiilor umanitare care se consacră acestei sarcini, în conformitate cu dispozițiile Convențiilor și ale prezentului Protocol și în conformitate cu regulile lor de securitate.

Articolul 75

Garanții fundamentale

1. În măsura în care ele sunt afectate de o situație prevăzută în art. 1 al prezentului Protocol, persoanele care sunt în mâinile unei părți în conflict și care nu beneficiază de un tratament mai favorabil, în virtutea Convențiilor și a prezentului Protocol, vor fi tratate cu umanitate, în toate împrejurările, și vor beneficia cel puțin de protecția prevăzută în prezentul articol, fără nici o diferențiere cu caracter defavorabil fondată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie sau credință, opinii politice sau altele, origine națională sau socială, avere, naștere sau o altă situație, sau orice alte criterii analoage. Fiecare dintre părți va respecta integritatea corporală, onoarea, convingerile și practicile religioase ale tuturor acestor persoane.

2. Sunt și vor rămâne interzise întotdeauna și în orice loc, următoarele acte, fie că sunt comise de persoane civile sau militari:

- a) atingerile aduse vieții, sănătății și integrității fizice sau mentale a persoanelor, în special:
 - i) omorul;
 - ii) tortura sub toate formele sale, fie fizică, fie mentală;

iii) pedepsele corporale;

iv) mutilările.

b) atingerile îndreptate împotriva demnității persoanei, mai ales tratamentele umilitoare și degradante, prostituția forțată și orice formă de atentat la pudoare;

c) luarea de ostateci;

d) pedepsele colective;

e) amenințarea de a comite oricare dintre aceste acte citate.

3. Orice persoană arestată, deținută sau internată pentru acte în legătură cu conflictul armat, va fi informată fără întârziere, într-o limbă pe care o înțelege, despre motivele pentru care aceste măsuri au fost luate. Cu excepția cazului de arestare sau de detenție pentru o infracțiune penală, această persoană va fi eliberată în cel mai scurt timp posibil și, în orice caz, îndată ce împrejurările care justifică arestarea, detenția sau internarea vor fi încetat să existe.

4. Nici o condamnare nu va fi pronunțată și nici o pedeapsă nu va fi executată împotriva unei persoane recunoscută vinovată de o infracțiune penală comisă în legătură cu conflictul armat, dacă aceasta nu are loc în baza unei sentințe prealabile dată de un tribunal imparțial și constituit legal, care să se conformeze principiilor general recunoscute ale unei proceduri juridice normale cuprinzând următoarele garanții:

a) procedura va dispune ca orice acuzat să fie informat fără întârziere de detaliile infracțiunii care îi este imputată și se va asigura acuzatului, înaintea și în timpul procesului, toate drepturile și mijloacele necesare apărării sale;

b) nimeni nu poate fi pedepsit pentru o infracțiune decât pe baza unei responsabilități penale individuale;

c) nimeni nu va fi acuzat sau condamnat pentru acțiuni sau emisiuni care nu constituie un act de delict potrivit dreptului național sau internațional care era aplicabil în momentul în care au fost comise. De asemenea, nu va fi aplicată nici o pedeapsă mai gravă decât aceea care era aplicabilă în momentul în care infracțiunea a fost comisă.

Dacă, ulterior acestei infracțiuni legea prevede aplicarea unei pedepse mai ușoare delincventul va trebui să beneficieze de această situație;

d) orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă cînd culpabilitatea sa nu a fost legal stabilită.

e) orice persoană acuzată de o infracțiune are dreptul de a fi judecată în prezența sa;

f) nimeni nu poate fi forțat să depună mărturie împotriva sa sau să se recunoască vinovat;

g) orice persoană acuzată de o infracțiune are dreptul să intenteze sau să ceară să fie interogați martorii acuzării și să obțină înfățișarea la interogatoriul martorilor apărării, în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

h) nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită de către aceeași parte pentru o infracțiune care a făcut deja obiectul unei sentințe definitive de achitare sau condamnare dată în conformitate cu același drept și cu aceeași procedură judiciară;

i) orice persoană acuzată de o infracțiune are dreptul ca sentința să fie pronunțată în ședință publică;

j) orice persoană condamnată va fi informată în momentul condamnării de drepturile sale judiciare de recurs și de alte drepturi, ca și de termenele în care trebuie exercitate.

5. Femeile private de libertate pentru motive în legătură cu conflictul armat, vor fi deținute în localuri separate de cele ale bărbaților. Ele vor fi plasate sub supravegherea exercitată de către femei. Cu toate acestea, dacă sunt arestate, deținute sau internate familii, unitatea acestor familii va fi păstrată, pe cît posibil, în ceea ce privește cazarea lor.

6. Persoanele arestate, deținute sau internate pentru motive în legătură cu conflictul armat, vor beneficia de protecția acordată prin

prezentul articol pînă la eliberarea lor definitivă, repatrierea sau reaşezarea lor, chiar și după terminarea conflictului armat.

7. Pentru ca să nu existe nici o îndoială în ceea ce privește urmărirea și judecarea persoanelor acuzate de crime de război sau de crime împotriva umanității, vor fi aplicate următoarele principii:

a) persoanele care sunt acuzate de astfel de crime vor fi deferite urmării și judecării, în conformitate cu normele de drept internațional aplicabil;

b) oricărei persoane care nu beneficiază de un tratament mai favorabil în baza Convențiilor sau a prezentului Protocol i se va acorda tratamentul prevăzut de către prezentul articol, indiferent că crimele de care este acuzată constituie sau nu infracțiuni grave la Convenții sau la prezentul protocol.

8. Nici o dispoziție a prezentului articol nu poate fi interpretată ca limitînd sau aducînd o atingere oricărei alte dispoziții mai favorabile, care acordă, în baza regulilor de drept internațional aplicabil, o mai mare protecție persoanelor ocrotite de paragraful 1.

CAPITOLUL II

Măsuri în favoarea femeilor și a copiilor

Articolul 76

Protecția femeilor

1. Femeile vor face obiectul unui respect deosebit și va fi protejate, în special împotriva violului, constrîngerii la prostituție și oricărei forme de atentat la pudoare.

2. Cazurile de femei însărcinate și de mame cu copii mici care depind de acestea, ce sunt arestate, deținute sau internate pentru motive în legătură cu conflictul armat, vor fi examinate cu prioritate absolută.

3. În toată măsura posibilului, Părțile la conflict se vor strădui să evite ca pedeapsa cu moartea să fie pronunțată împotriva femeilor însărcinate sau a mamelor cu copii mici care depind de ele, pentru o infracțiune comisă în legătură cu conflictul armat. O condamnare la moarte pentru o astfel de infracțiune, împotriva acestor femei, nu va fi executată.

Articolul 77

Protecția copiilor

1. Copii vor trebui să facă obiectul unui respect special și vor trebui să fie protejați împotriva oricărei forme de atentat la pudoare.

Părțile la conflict le vor acorda îngrijiri și ajutorul de care au nevoie, ținînd seama de vîrsta lor sau de orice alt motiv.

2. Părțile la conflict vor lua toate măsurile posibile în practică pentru ca copiii sub 15 ani să nu participe direct la ostilități, îndeosebi abținîndu-se de la a-i recruta în forțele lor armate. Atunci cînd ele încorporează persoane de peste 15 ani, dar sub 18 ani, Părțile la conflict se vor strădui să acorde prioritate celor mai în vîrstă.

3. Dacă, în cazuri excepționale și în pofida dispozițiilor paragrafului 2, copii care nu au 15 ani împliniți participă direct la ostilități și cad în mîinile unei părți adverse, vor continua să beneficieze de protecția specială acordată de prezentul articol, fie că sunt sau nu prizonieri de război.

4. Dacă sunt arestați, deținuți sau internați pentru motive în legătură cu conflictul armat, copiii vor fi puși sub pază în localuri separate de cele ale adulților, cu excepția cazului familiilor cazate ca unități familiale, așa cum prevede paragraful 5 al art. 75.

5. O condamnare la moarte pentru o infracțiune în legătură cu conflictul armat nu va fi executată împotriva persoanelor care nu aveau

18 ani în momentul infracțiunii.

Articolul 78

Evacuarea copiilor

1. Nici o Parte la conflict nu trebuie să efectueze evacuarea, către o țară străină, de alți copii decât propriii săi resortisanți, în afara cazului unei evacuări temporare, a cărei necesitate este impusă de rațiuni imperioase ce țin de sănătatea sau de tratamentul medical al copiilor sau, cu excepția unui teritoriu ocupat, de securitatea lor. Atunci când se poate lua legătura cu părinții sau tutorii, este necesar consimțământul lor scris cu privire la evacuare. Dacă nu se poate lua legătura cu aceștia, evacuarea nu se poate face decât cu consimțământul scris al persoanelor cărora legea sau cutuma le atribuie, în principal, ocrotirea copiilor. Puterea protectoare va controla orice evacuare de această natură, în înțelegere cu părțile interesate, adică cu partea care efectuează evacuarea, cu partea care primește copii și cu orice parte ai cărei resortisanți sunt evacuați. În toate cazurile, toate Părțile la conflict vor lua toate măsurile de precauție posibile în practică pentru a evita compromiterea evacuării.
2. Atunci când se efectuează o evacuare în condițiile paragrafului 1, educația fiecărui copil evacuat, inclusiv educația sa religioasă și morală, așa cum o doresc părinții săi, va trebui să fie asigurată, pe cât posibil, într-un mod continuu.
3. În scopul facilitării întoarcerii în familia și în țara lor a copiilor evacuați în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, autoritățile părții care au efectuat evacuarea și, atunci când va fi cazul, autoritățile țării gazdă, vor stabili, pentru fiecare copil, o fișă însoțită de fotografii, pe care o vor transmite Agenției Centrale de Depistare a Comitetului Internațional al Crucii Roșii. Această fișă va purta, de fiecare dată când aceasta va fi posibil și nu va risca să dăuneze copiilor, următoarele date:
 - a) numele copilului;
 - b) prenumele copilului;
 - c) sexul;
 - d) locul și data nașterii (sau, dacă data nașterii nu este cunoscută, vârsta aproximativă);
 - e) numele și prenumele tatălui;
 - f) numele și prenumele mamei și, eventual, numele său înainte de căsătorie;
 - g) rudele apropiate ale copilului;
 - h) naționalitatea copilului;
 - i) limba maternă a copilului și orice altă limbă pe care acesta o vorbește;
 - j) adresa familiei copilului;
 - k) orice număr de identificare dat copilului;
 - l) starea sănătății copilului;
 - m) grupa sangvină a copilului;
 - n) eventuale semne particulare;
 - o) data și locul unde copilul a fost găsit;
 - p) data la care și locul din care copilul și-a părăsit țara;
 - q) eventual religia copilului;
 - r) adresa copilului în țara gazdă;
 - s) dacă copilul moare înaintea reîntoarcerii sale, data, locul și împrejurările morții sale și locul de înmormântare.

CAPITOLUL III

Ziariștii

Articolul 79

Măsuri de protecție a ziariștilor

1. Ziariștii care îndeplinesc misiuni profesionale periculoase în zonele de conflict armat vor fi considerați ca persoane civile în sensul art. 50 paragraful 1.

2. Ei vor fi protejați, în această calitate, în conformitate cu Convențiile și cu prezentul protocol, cu condiția de a nu întreprinde nici o acțiune care să contravină statutului lor de persoane civile și fără a renunța la dreptul corespondenților de război acreditați pe lângă forțele armate de a beneficia de statutul prevăzut la art. 4 alin. 4 al celei de-a III-a Convenții.

3. Ei vor putea obține o carte de identitate conformă modelului atașat anexei nr. 2 a prezentului Protocol. Această legitimație care va fi eliberată de guvernul statului ai cărui resortisanți sunt, sau pe teritoriul căruia ei își au reședința, sau în care se află agenția sau organul de presă care îi folosește, va atesta calitatea de ziarist a titularului ei.

TITLUL V

APLICAREA CONVENȚIILOR ȘI A PREZENTULUI PROTOCOL

SECȚIUNEA I

Dispoziții generale

Articolul 80

Măsuri de executare

1. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict vor lua neîntârziat toate măsurile necesare pentru a îndeplini obligațiile care le revin în virtutea Convențiilor și a prezentului Protocol.

2. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict vor emite ordine și instrucțiuni pentru a asigura respectarea Convențiilor și a prezentului Protocol și vor supraveghea aplicarea lor.

Articolul 81

Activitățile Crucii Roșii și ale altor organizații umanitare

1. Părțile la conflict vor acorda Comitetului Internațional al Crucii Roșii toate facilitățile posibile pentru a-i permite să-și asume sarcinile umanitare care îi sunt atribuite de către Convenții și de prezentul protocol, cu scopul de a asigura protecție și asistență victimelor conflictelor. Comitetul Internațional al Crucii Roșii va putea, de asemenea, să exercite orice alte activități umanitare în favoarea acestor victime, cu consimțământul Părților la conflict.

2. Părțile la conflict vor acorda organizațiilor lor respective de Cruce Roșie (Semilună Roșie, Leul și Soarele Roșu) facilitățile necesare exercitării activităților lor umanitare în favoarea victimelor conflictului, în conformitate cu dispozițiile Convențiilor și ale prezentului Protocol și cu principiile fundamentale ale Crucii Roșii formulate de către conferințele internaționale ale Crucii Roșii.

3. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict vor facilita, în toată măsura posibilului, ajutorul pe care organizațiile de Cruce Roșie (Semilună Roșie, Leul și Soarele Roșu) și Liga Societăților de Cruce Roșie îl vor acorda victimelor conflictelor în conformitate cu dispozițiile Convențiilor și ale prezentului Protocol și cu principiile fundamentale ale Crucii Roșii formulate de către conferințele internaționale ale Crucii Roșii.

4. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict vor acorda, pe cât posibil, facilități asemănătoare acelor care sunt prevăzute în paragrafele 2 și 3, celorlalte organizații umanitare menționate de către Convenții și de prezentul protocol, care sunt în mod corespunzător autorizate de către părțile la conflict interesate și care își exercită activitățile lor umanitare în conformitate cu dispozițiile Convențiilor

și ale prezentului Protocol.

Articolul 82

Consilierii juridici ai forțelor armate

Înaltele Părți Contractante, tot timpul, și Părțile la conflict, în perioada conflictului armat, vor veghea ca consilierii juridici să fie disponibili, atunci când va fi cazul, pentru a-i sfătui pe comandanții militari, la eşaloanele corespunzătoare, în ceea ce privește aplicarea Convențiilor și a prezentului Protocol și în ceea ce privește instruirea corespunzătoare a forțelor armate în această privință.

Articolul 83

Difuzare

1. Înaltele Părți Contractante se angajează să difuzeze în cea mai largă măsură posibilă, în timp de pace, ca și în perioadă de conflict armat, Convențiile și prezentul protocol în țările lor respective și, îndeosebi, să introducă studiul lor în programele de instrucție militară, să încurajeze studiul acestora de către populația civilă, astfel încât aceste instrumente să fie cunoscute de forțele armate și de populația civilă.

2. Autoritățile militare sau civile care, în perioada de conflict armat, își vor asuma responsabilități în aplicarea Convențiilor și a prezentului Protocol vor trebui să posede o cunoaștere deplină a textelor acestor instrumente.

Articolul 84

Legi de aplicare

Înaltele Părți Contractante își vor comunica, cât mai repede posibil, prin intermediul depozitarului și, dacă este cazul, prin mijlocirea puterilor protectoare, traducerile lor oficiale ale prezentului Protocol, ca și legile și regulamentele pe care ar putea să le adopte pentru a-i asigura aplicarea.

SECȚIUNEA II

Măsuri în situațiile de încălcare a Convențiilor și a prezentului Protocol

Articolul 85

Măsuri în situațiile de încălcare a prezentului Protocol

1. Dispozițiile Convențiilor referitoare la măsurile de infracțiuni grave, completate de către prezenta secțiune, se aplică în situațiile de încălcări și de încălcări grave la prezentul protocol.

2. Actele calificate drept încălcări grave în Convenții constituie încălcări grave în prezentul protocol, dacă sunt comise împotriva persoanelor aflate în mâinile unei părți adverse și care sunt protejate de către art. 44, 45 și 73 ale prezentului Protocol, sau împotriva răniților, bolnavilor sau naufragaților părții adverse, protejați de către prezentul protocol, sau împotriva personalului sanitar sau religios, a unităților sanitare sau mijloacelor de transport sanitar care sunt sub controlul părții adverse și protejați de prezentul protocol.

3. În afara încălcărilor grave definite în art. 11, următoarele acte, când sunt comise cu intenția, cu violarea dispozițiilor pertinente ale prezentului Protocol, și când produc moartea sau lezarea în mod grav integritatea fizică sau sănătatea, sunt considerate încălcări grave ale prezentului Protocol:

a) supunerea populației civile sau a persoanelor civile unui atac;

- b) lansarea unui atac nediferențiat atingând populația civilă sau bunuri cu caracter civil, cunoscând că acest atac va cauza pierderi de vieți omenești, rănirea persoanelor civile sau pagube bunurilor cu caracter civil și care sunt excesive în sensul art. 57 paragraful 2 alin. iii);
- c) lansarea unui atac împotriva lucrărilor sau instalațiilor conținând forțe periculoase, cunoscând că acest atac va cauza pierderi în vieți omenești, rănirea persoanelor civile sau pagube bunurilor cu caracter civil și care sunt excesive în sensul art. 57 paragraful 2 alin. iii)
- c) atacarea localităților neapărate și a zonelor demilitarizate;
- e) atacarea unei persoane, cunoscând că această persoană este scoasă din luptă;
- f) utilizarea cu perfidie, cu violarea art. 37, a semnelor distinctiv al Crucii Roșii, al Semilunii Roșii sau al Leului și Soarelui Roșu, sau a altor semne protectoare recunoscute de către Convenții sau de prezentul protocol.

4. În afara încălcărilor grave definite în paragrafele precedente și în Convenții, actele următoare sunt considerate ca încălcări grave ale protocolului atunci când sunt comise cu intenție și cu violarea Convențiilor sau a prezentului Protocol:

- a) transferarea de către Puterea ocupantă a unei părți a populației sale civile în teritoriul pe care-l ocupă sau deportarea sau transferarea în interiorul sau în afara teritoriului ocupat a totalității sau a unei părți a populației acestui teritoriu, cu violarea art. 49 al celei de-a IV-a Convenții;
- b) orice întârziere nejustificată în repatrierea prizonierilor de război sau a civililor;
- c) practicile de apartheid și celelalte practici inumane și degradante, bazate pe discriminarea rasială care dau loc unor ofense grave la adresa demnității personale;
- d) faptul de a îndrepta atacuri împotriva monumentelor istorice, operelor de artă sau lăcașurilor de cult clar recunoscute, care constituie patrimoniul cultural sau spiritual al popoarelor și cărora le este acordată o protecție specială pe baza unei înțelegeri speciale, de exemplu în cadrul unei organizații internaționale competente, provocând astfel distrugerea lor la scară mare, atunci când nu există nici o dovadă de violare de către partea adversă a art. 53 alin. b) și când monumentele istorice, operele de artă și lăcașurile de cult respective nu sunt situate în apropierea imediată a obiectivelor militare;
- e) faptul de a priva o persoană protejată de către Convenții sau despre care se fac referiri în paragraful 2 al prezentului articol de dreptul său de a fi judecat conform procedurii legale și imparțial.

5. Sub rezerva aplicării Convențiilor și a prezentului Protocol, încălcările grave ale acestor instrumente sunt considerate drept crime de război.

Articolul 86

Omissioni

1. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict trebuie să ia măsuri în situațiile de încălcări grave, pentru a face să înceteze toate celelalte încălcări ale Convențiilor și ale prezentului Protocol, care ar rezulta dintr-o omisiune ce contravine unei obligații asumate prin aceste instrumente.

2. Faptul că o încălcare a Convențiilor sau a prezentului Protocol a fost comisă de către un subordonat nu îi exonerează pe superiorii săi de responsabilitatea lor penală sau disciplinară, după caz, dacă aceștia știau sau aveau informațiile care le permitea să cunoască, în împrejurările respective, că acest subordonat comitea sau urma să comită o astfel de încălcare, și dacă nu a luat toate măsurile practic posibile pentru a împiedica sau pedepsi această încălcare.

Articolul 87

Obligațiile comandanților

1. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict trebuie să-i însărcineze pe comandanții militari în ceea ce-i privește pe membrii forțelor armate puse sub comanda lor, precum și privind celelalte persoane aflate sub autoritatea lor pentru a-i împiedica să comită infracțiuni la Convenții și la prezentul protocol și, la nevoie, să le pedepsească și să le denunțe autorităților, competente.

2. În vederea împiedicării comiterii de infracțiuni și pentru reprimarea lor, Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict trebuie să ceară ca comandanții, potrivit gradului de responsabilitate, să asigure ca membrii forțelor armate puse sub comanda lor să și cunoască obligațiile potrivit prevederilor Convențiilor sau ale prezentului Protocol.

3. Înaltele Părți Contractante și Părțile la conflict trebuie să ceară oricărui comandant, care a aflat că subordonații sau alte persoane aflate sub autoritatea sa au comis sau vor comite o infracțiune la Convenții sau la prezentul protocol, să ia măsurile care sunt necesare pentru a împiedica astfel de violări ale Convențiilor sau ale prezentului Protocol, iar atunci când va fi cazul, să ia inițiativa aplicării unor sancțiuni disciplinare sau penale împotriva autorilor violărilor.

Articolul 88

Întrajutorarea judiciară în materie penală

1. Înaltele Părți Contractante își vor acorda cea mai largă întrajutorare posibilă în orice procedură referitoare la infracțiuni grave la Convenții sau la prezentul protocol.

2. Sub rezerva drepturilor și obligațiilor stabilite de Convenții și de art. 85 paragraful 1 din prezentul protocol și atunci când împrejurările o permit, Înaltele Părți Contractante vor coopera în materie de extrădare. Ele vor examina în mod corespunzător cererea Statului pe teritoriul căruia pretinsa infracțiune s-a produs.

3. În toate cazurile, legea aplicabilă este aceea a Înaltei Părți Contractante solicitante. Totuși, dispozițiile paragrafelor precedente nu afectează obligațiile decurgând din dispozițiile oricărui alt tratat cu caracter bilateral sau multilateral care reglementează sau va reglementa, în totalitate sau în parte, problemele întrajutorării judiciare în materie penală.

Articolul 89

Cooperarea

În cazurile de violări grave ale Convențiilor sau ale prezentului Protocol, Înaltele Părți Contractante se angajează să acționeze, atât împreună, cât și separat, în cooperare cu Organizația Națiunilor Unite și în conformitate cu Carta Națiunilor Unite.

Articolul 90

Comisia internațională de stabilire a faptelor

1. a) Va fi constituită o Comisie internațională de stabilire a faptelor, denumită mai jos comisie, compusă din cincisprezece membri de înaltă moralitate și de o imparțialitate recunoscută.

b) Când cel puțin douăzeci de Înalte Părți Contractante vor fi convenit să accepte competența Comisiei în conformitate cu paragraful 2, iar ulterior, la intervale de cinci ani, depozitarul va convoca o reuniune a reprezentanților acestor Înalte Părți Contractante în vederea alegerii membrilor Comisiei. La această reuniune, membrii Comisiei vor

fi aleși prin scrutin secret de pe o listă de persoane pentru întocmirea căreia fiecare din aceste Înalte Părți Contractante va putea propune un nume.

c) Membrii Comisiei vor activa cu titlul personal și vor exercita mandatul lor pînă la alegerea noilor membri la reuniunea următoare.

d) Cu ocazia alegerii, Înaltele Părți Contractante se vor asigura ca fiecare din persoanele de ales în Comisie să posede calificarea cerută și vor veghea să se asigure o reprezentare geografică echitabilă pe ansamblul Comisiei.

e) În cazul în care un loc va deveni vacant, Comisia îl va completa ținînd seama, în mod corespunzător, de dispozițiile alineatelor precedente.

f) Depozitarul va pune la dispoziția Comisiei serviciile administrative necesare îndeplinirii funcțiunilor sale.

2. a) Înaltele Părți Contractante pot, cu ocazia semnării, ratificării sau aderării la Protocol, sau ulterior în orice moment, să declare că recunosc de drept și fără acord special, față de orice Îaltă Parte Contractantă care acceptă aceleași obligații, competența Comisiei pentru a ancheta asupra afirmațiilor unei asemenea Înalte Părți, așa cum o autoriză prezentul articol.

b) Declarațiile avute în vedere mai sus vor fi remise depozitarului, care va comunica copii Înaltelelor Părți Contractante.

c) Comisia va avea în competență:

i) anchetarea oricărui fapt pretins a fi o încălcare gravă în sensul contravențiilor și al prezentului Protocol, sau o altă violare gravă a Convențiilor și a prezentului Protocol;

ii) facilitarea, oferind bunele sale oficii, a restabilirii unei atitudini de respectare a dispozițiilor Convențiilor și a prezentului Protocol.

d) În alte situații, Comisia nu va deschide o anchetă, la cererea unei Părți la conflict, decît cu consimțămîntul celeilalte sau celorlalte părți interesate.

e) Sub rezerva dispozițiilor de mai sus ale prezentului paragraf, dispozițiile art. 52 al Convenției I, art. 53 al celei de-a II-a Convenții, art. 132 al celei de-a III-a Convenții și art. 149 al celei de-a IV-a Convenții rămîn aplicabile oricărei pretinse violări a Convențiilor și se aplică, de asemenea, oricărei pretinse violări a prezentului Protocol.

3. a) Dacă părțile interesate nu dispun, altfel de un acord comun, toate anchetele vor fi efectuate de o cameră compusă din șapte membri numiți după cum urmează:

i) cinci membri ai Comisiei, care nu trebuie să fie resortisanți ai nici uneia dintre Părțile la conflict, vor fi numiți de către președintele Comisiei, pe baza unei reprezentări echitabile a regiunilor geografice, după consultarea Părților la conflict;

ii) doi membri ad-hoc, care nu trebuie să fie resortisanți ai nici uneia dintre Părțile la conflict, vor fi numiți cîte unul de către fiecare din acestea.

b) De la primirea unei cereri de anchetă, președintele comisiei va fixa un termen convenabil pentru constituirea unei camere. Dacă cel puțin unul din cei doi membri ad-hoc nu a fost numit în termenul fixat, președintele va proceda imediat la numirea sau la numirile necesare pentru a completa componența camerei.

4. a) Camera constituită în conformitate cu dispozițiile paragrafului 3 în vederea efectuării unei anchete va invita Părțile la conflict să o asiste și să prezinte probele. Ea va putea, de asemenea, să caute alte probe pe care le va considera pertinente și să procedeze la o anchetă la fața locului.

b) Toate elementele de probă vor fi comunicate părților interesate, care vor avea dreptul să prezinte Comisiei observațiile lor.

c) Fiecare parte interesată va avea dreptul să discute probele.

5. a) Comisia va prezenta părților vizate un raport asupra bunurilor

rezultatelor anchetei camerei cu recomandările pe care le va considera potrivite.

b) Dacă camera nu este în măsură să adune probe care să fie suficiente pentru fundamentarea unor concluzii obiective și imparțiale,

Comisia va face cunoscute motivele acestei incapacități.

c) Comisia nu va comunica public concluziile sale decât dacă toate Părțile la conflict i-au cerut aceasta.

6. Comisia va stabili regulamentul interior, inclusiv regulile referitoare la președinția comisiei și a camerei. Acest regulament va prevedea că funcțiunile președintelui Comisiei vor fi exercitate permanent și că, în caz de anchetă, ele vor fi exercitate de o persoană care să nu fie resortisant al uneia dintre Părțile la conflict.

7. Cheltuielile administrative ale Comisiei vor fi acoperite prin contribuții ale Înalțelor Părți Contractante, care vor fi făcut declarată prevăzută în paragraful 2 și prin contribuții voluntare. Partea sau Părțile la conflict care cer o anchetă vor avansa fondurile necesare pentru a acoperi cheltuielile ocazionate de o cameră și vor fi despăgubite de către parte sau părțile împotriva cărora sunt îndreptate alegațiile, pînă la nivelul de 50 la sută din cheltuielile camerei. Dacă camerei îi sunt prezentate citații de către ambele părți, fiecare parte va avansa 50 la sută din cheltuielile necesare.

Articolul 91

Responsabilitate

Partea la conflict care va viola dispozițiile Convențiilor sau ale prezentului Protocol va fi obligată la despăgubiri, dacă va fi cazul. Ea va răspunde pentru toate actele comise de persoanele făcînd parte din forțele sale armate.

TITLUL VI

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 92

Semnarea

Prezentul Protocol va fi deschis spre semnare părților la Convenție la șase luni după semnarea Actului Final și va rămîne pe o perioadă de douăsprezece luni.

Articolul 93

Ratificarea

Prezentul Protocol va fi ratificat cît mai curînd posibil. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la Consiliul Federal Elvețian, depozitar al Convențiilor.

Articolul 94

Aderarea

Prezentul Protocol va fi deschis spre aderare oricărei Părți la Convenții nesemnatară a acestui Protocol. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

Articolul 95

Intrarea în vigoare

1. Prezentul Protocol va intra în vigoare la șase luni după depunerea de două instrumente de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare dintre părțile la Convenții care îl va ratifica sau va adera ulterior, prezentul Protocol va intra în vigoare la șase

luni după depunerea de către această parte a instrumentului de ratificare sau aderare.

Articolul 96

Raporturi Convenționale de la intrarea în vigoare a prezentului Protocol

1. Atunci când Părțile la Convenții sunt totodată părți la prezentul Protocol, Convențiile se vor aplica așa cum ele vor fi completate de prezentul Protocol.
2. Dacă una din Părțile la conflict nu este legată de prezentul Protocol, părțile la prezentul Protocol vor rămîne, cu toate acestea, legate de acesta în raporturile lor reciproce. Ele vor fi, în plus, legate prin prezentul Protocol față de menționata parte, dacă aceasta îl acceptă și îi aplică dispozițiile.
3. Autoritatea reprezentînd un popor angajat, și într-un conflict armat împotriva unei Înalte Părți Contractante, cu caracterul menționat în art. 1 paragraful 4, poate să se angajeze să aplice Convențiile și prezentul Protocol cu privire la acest conflict, adresînd o declarație unilaterală depozitarului. După primirea ei de către depozitar, această declarație va avea, în legătură cu acest conflict, următoarele efecte:
 - a) Convențiile și prezentul Protocol intră în vigoare imediat pentru numita autoritate în calitatea sa de Parte la conflict;
 - b) numita autoritate exercită aceleași drepturi și se achită de aceleași obligații ca o Îaltă Parte Contractantă la Convenții și la prezentul Protocol;
 - c) Convențiile și prezentul Protocol leagă în mod egal toate Părțile la conflict.

Articolul 97

Amendamente

1. Orice Înaltă Parte Contractantă va putea să propună amendamente la prezentul Protocol. Textul oricărui proiect de amendament va fi comunicat depozitarului care, după consultarea tuturor Înaltelor Părți Contractante și a Comitetului Internațional al Crucii Roșii, va decide dacă trebuie să se convoace o conferință pentru a examina amendamentul sau amendamentele propuse.
2. Depozitarul va invita la această conferință Înaltele Părți Contractante, ca și părțile la Convenții, semnatare sau nu ale prezentului Protocol.

Articolul 98

Revizuirea anexei nr. I

1. Cel mai tîrziu la patru ani după intrarea în vigoare a prezentului Protocol, iar ulterior la intervale de cel puțin patru ani. Comitetul Internațional al Crucii Roșii va consulta Înaltele Părți Contractante în legătură cu anexa nr. I a prezentului Protocol și, dacă va considera necesar, va putea să propună o reuniune de experți tehnici cu scopul de a reexamina anexa nr. I și de a propune amendamentele care ar părea de dorit. Dacă în termen de șase luni după comunicarea către Înaltele Părți Contractante a unor propuneri referitoare la o astfel de reuniune, o treime din aceste părți nu se vor opune la aceasta, Comitetul Internațional al Crucii Roșii va convoca această reuniune, la care va invita și observatori ai organizațiilor internaționale interesate. O astfel de reuniune va fi, de asemenea, convocată de către Comitetul Internațional al Crucii Roșii, oricînd la cererea unei treimi a Înaltelor Părți Contractante.
2. Depozitarul va convoca o conferință a Înaltelor Părți Contractante și a Părților la Convenții pentru a examina amendamentele propuse de către reuniunea experților tehnici, dacă, ca urmare a

amintitei reuniuni, Comitetul Internațional al Crucii Roșii sau o treime a Înalțelor Părți Contractante o cer.

3. Amendamentele la anexa nr. 1 vor putea fi adoptate de către amintita conferință cu majoritatea de două treimi a Înalțelor Părți Contractante prezente și votante.

4. Depozitarul va comunica Înalțelor Părți Contractante și părților la Convenții orice amendament astfel adoptat. Amendamentul va fi considerat ca acceptat la expirarea unei perioade de un an de la data comunicării, în afară de cazul în care, în cursul acestei perioade, o declarație de neacceptare a amendamentului este comunicată depozitarului de către cel puțin o treime a Înalțelor Părți Contractante.

5. Un amendament considerat că a fost acceptat în conformitate cu paragraful 4 va intra în vigoare la trei luni după acceptarea de către toate Înaltele Părți Contractante, cu excepția celor care vor fi făcut o declarație de neacceptare în conformitate cu același paragraf. Orice parte care face o astfel de declarație poate, în orice moment, s-o retragă, caz în care amendamentul va intra în vigoare pentru această parte la trei luni după retragerea ei.

6. Depozitarul va face cunoscut Înalțelor Părți Contractante și părților la Convenții intrarea în vigoare a oricărui amendament, părțile legate de acest amendament, data intrării sale în vigoare pentru fiecare dintre Părți, declarațiile de neacceptare făcute în conformitate cu paragraful 4 și retragerea unor astfel de declarații.

Articolul 99

Denunțarea

1. În cazul în care o Îaltă Parte Contractantă va denunța prezentul Protocol, denunțarea nu va produce efecte decât la un an după primirea instrumentului de denunțare. Dacă, cu toate acestea, la expirarea acestui an, partea denunțătoare se află într-o situație la care se referă art. 1, efectul denunțării rămîne suspendat pînă la sfîrșitul conflictului armat sau al ocupației și, în orice caz, pînă la terminarea operațiunilor de eliberare definitivă, de repatriere sau de reșezare a persoanelor protejate de către Convenții sau de prezentul Protocol.

2. Denunțarea va fi notificată în scris depozitarului, care va informa toate Înaltele Părți Contractante de această notificare.

3. Denunțarea nu va avea efect decât față de partea denunțătoare.

4. Nici o denunțare notificată în baza paragrafului 1 nu va avea efect asupra obligațiilor deja asumate ca urmare a conflictului armat în baza prezentului Protocol, de către partea denunțătoare, pentru orice act comis înainte ca amintita denunțare să devină efectivă.

Articolul 100

Notificări

Depozitarul va informa Înaltele Părți Contractante, ca și Părțile la Convenții, fie că sunt sau nu sunt semnatare ale prezentului Protocol, despre:

- a) semnăturile puse la prezentul Protocol și instrumentele de ratificare și de aderare depuse în conformitate cu art. 93 și 94;
- b) data la care prezentul Protocol va intra în vigoare în conformitate cu art. 95;
- c) comunicările și declarațiile primite în conformitate cu art. 84, 90 și 97;
- d) declarațiile primite în conformitate cu art. 96 paragraful 3, care vor fi comunicate pe căile cele mai rapide;
- e) denunțările notificate în conformitate cu art. 99.

Articolul 101

Înregistrarea

1. După intrarea sa în vigoare, prezentul Protocol va fi transmis de către depozitar Secretariatului Națiunilor Unite, în scopul înregistrării și publicării, în conformitate cu art. 102 al Cartei Națiunilor Unite.

2. De asemenea, depozitarul va informa Secretariatul Națiunilor Unite despre toate ratificările, aderările și denunțările pe care le va primi referitoare la prezentul Protocol.

Articolul 102

Texte autentice

Originalul prezentului Protocol, ale cărui texte în limbile engleză, arabă, chineză, spaniolă, franceză și rusă sunt deopotrivă autentice, va fi depus depozitarului, care va transmite copii certificate conforme tuturor Părților la Convenții.

ANEXA 1

REGULAMENT REFERITOR LA IDENTIFICARE

CAPITOLUL I

CĂRȚILE DE IDENTITATE

Articolul 1

Cartea de identitate a personalului permanent sanitar, religios și civil

1. Cartea de identitate a personalului permanent sanitar, religios și civil, prevăzut în art. 18 paragraful 3 al Protocolului, va trebui:
 - a) să poarte semnul distinctiv și să fie de dimensiuni care să permită a fi purtat în buzunar;
 - b) să fie făcută astfel încât să dureze cât mai mult posibil;
 - c) să fie redactată în limba națională sau oficială (poate fi, în plus, și în alte limbi);
 - d) să indice numele și data de naștere a titularului (sau, în lipsa acestei date, vârsta sa în momentul eliberării cărții), ca și numărul său de înmatriculare (dacă are);
 - e) să indice în ce calitate titularul are dreptul la protecția Convențiilor și a Protocolului;
 - f) să poarte fotografia titularului, ca și semnătura sau amprenta degetului mare, sau ambele;
 - g) să poarte ștampila și semnătura autorității competente;
 - h) să indice data de emisie și de expirare a cărții.
2. Cartea de identitate trebuie să fie uniformă pe tot teritoriul fiecărei Înalte Părți Contractante și, pe cât posibil, să fie de același tip pentru toate Părțile la conflict. Părțile la conflict pot să se inspire din modelul într-o singură limbă al figurii 1. La începerea ostilităților, Părțile la conflict trebuie să-și comunice un specimen al cărții de identitate pe care ele le utilizează, dacă această carte diferă de la modelul din figura 1. Cartea de identitate va fi întocmită, dacă este posibil, în două exemplare, dintre care unul este păstrat de către autoritatea emițătoare, care ar trebui să țină o evidență a cărților pe care le-a eliberat.
3. În nici un caz personalul permanent sanitar, religios și civil nu poate fi lipsit de cărțile de identitate. În caz de pierdere a unei cărți, titularul are dreptul să obțină un duplicat.

Articolul 2

Cartea de identitate a personalului temporar sanitar, religios și civil

1. Cartea de identitate a personalului temporar sanitar, religios și civil va trebui, dacă este posibil, să fie analoagă aceleia care este prevăzută în art. 1 al prezentului Regulament. Părțile la conflict se pot inspira din modelul indicat în figura 1.

2. Atunci când împrejurările împiedică eliberarea de cărți de identitate personalului temporar sanitar, religios și civil, acest personal poate primi un certificat semnat de autoritatea competentă, atestând că persoana căreia îi este eliberat a primit o însărcinare cu caracter temporar și indicând, dacă este posibil, durata acestei însărcinări și dreptul titularului de a purta semnul distinctiv. Acest certificat trebuie să indice numele și data nașterii titularului (sau, în lipsa acestei date, vârsta sa în momentul eliberării certificatului), funcția titularului, precum și numărul de înmatriculare, dacă există. El trebuie să poarte semnătura sa ori amprenta degetului mare, sau ambele.

Față

_ | _ (Spațiu prevăzut pentru numele țării și _ | _
_ _ al autorității care eliberează această carte) _ _
|| ||

CARTE DE IDENTITATE
sanitar Permanent
pentru personalul _____ civil _____
religios Temporar

Numele
Data nașterii (sau vârsta)
Nr. de înmatriculare (eventual)

Titularul prezentei cărți este protejat de convențiile de la Geneva din 12 august 1949 și de către Protocolul adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale (Protocolul I) în calitatea sa de

Data emiterii
Cartea nr. _____
Semnătura
autorității
care elibe-
rează cartea

Data expirării

Verso la cartea de identitate

Talia	Ochii	Părul
-------	-------	-------

Alte semne particulare sau informații

FOTOGRAFIA TITULARULUI

Ștampila	Semnătura ori amprenta degetului mare al titularului sau ambele
----------	--

Fig.1. - Model de carte de identitate (format 74 mm x 105 mm)

CAPITOLUL II

Semnul distinctiv

Articolul 3

Forma și natura

1. Semnul distinctiv (roșu pe fond alb) trebuie să fie suficient de mare, potrivit împrejurărilor. Înaltele Părți Contractante pot să se inspire pentru forma Crucii, Semilunii sau Leului și Soarelui din modelele de la figura 2.
2. Noaptea și pe timp cu vizibilitate redusă, semnul distinctiv va putea fi iluminat; de asemenea, el va putea fi făcut din materiale care să permită recunoașterea sa prin mijloace tehnice de detecție.

Fig. 2. Semne distinctive în roșu pe fond alb (desene)

Articolul 4

Utilizare

1. Semnul distinctiv va fi, în măsura posibilului, aplicat pe drapele sau pe o suprafață plană, vizibil din toate direcțiile și de la o distanță cât mai mare.
2. Sub rezerva instrucțiunilor autorităților competente, personalul sanitar și religios care se achită de sarcinile sale pe câmpul de luptă trebuie să fie echipat, în măsura posibilului, cu acoperămînt de cap și cu îmbrăcăminte avînd semnul distinctiv.

CAPITOLUL III

Semnale distinctive

Articolul 5

Utilizare facultativă

1. Sub rezerva dispozițiilor art. 6 al prezentului Regulament, semnalele definite în prezentul capitol pentru uzul exclusiv al unităților și mijloacelor de transport sanitare nu trebuie să fie utilizate în alte scopuri. Întrebuițarea tuturor semnalelor prevăzute în prezentul capitol este facultativă.
2. Aeronavele sanitare temporare care, din lipsă de timp sau datorită caracteristicilor lor, nu pot fi marcate cu semnul distinctiv, pot utiliza semnalele distinctive autorizate în prezentul capitol. Totuși, metoda de semnalizare cea mai eficientă în vederea identificării și a recunoașterii sale constă în întrebuițarea unui semnal vizual, fie semnul distinctiv, fie semnalul luminos definit în art. 6, fie ambele, completate cu alte semnale menționate în art. 7 și 8 ale prezentului Regulament.

Articolul 6

Semnal luminos

1. Semnalul luminos, constînd într-o lumină albastră intermitentă, este destinat utilizării de către aeronavele sanitare pentru a-și semnala identitatea. Nici o altă aeronavă nu poate utiliza acest semnal. Culoarea albastră recomandată se obține cu ajutorul coordonatelor tricromatice de mai jos:
 - limită verde - $y = 0,065 + 0,805 x$
 - limită alb - $y = 0,400 - x$

- limită purpuriu - $x = 0,133 + 0,600 Y$

Frecvența recomandată a sclipirilor luminoase albastre este de 60 - 100 sclipiri pe minut.

2. Aeronavele sanitare ar trebui să fie echipate cu luminile necesare pentru a face vizibil semnalul luminos în toate direcțiile posibile.

3. În lipsa unui acord special între Părțile la conflict prin care s-ar rezerva utilizarea luminilor albastre intermitente pentru identificarea vehiculelor, navelor și ambarcațiunilor sanitare, întrebuițarea acestor semnale pentru alte vehicule sau nave nu este interzisă.

Articolul 7

Semnal radio

1. Semnalul radio constă într-un mesaj radiotelefonice sau radiotelegrafice, precedat de un semnal distinctiv de prioritate, care trebuie definit și aprobat de către o conferință administrativă mondială de radio-comunicații a Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor. Acest semnal este emis de trei ori înaintea indicativului de apel al transportului sanitar în cauză. Mesajul este emis în engleză la intervale corespunzătoare, pe una sau mai multe frecvențe specifice, așa cum este prevăzut în paragraful 3. Semnalul de prioritate este rezervat în exclusivitate unităților și mijloacelor de transport sanitare.

2. Mesajul radio, precedat de semnalul distinctiv de prioritate prevăzut în paragraful 1, conține următoarele elemente:

- a) indicativul de apel al mijlocului de transport sanitar;
- b) poziția mijlocului de transport sanitar;
- c) numărul și tipul mijloacelor de transport sanitare;
- d) itinerarul ales;

e) durata călătoriei și ora de plecare și de sosire prevăzute, după caz;

f) alte informații, precum altitudinea de zbor, frecvențele radioelectronice supravegheate, limbajele Convenționale, modurile și codurile sistemelor de radiolocație secundare de supraveghere.

3. Pentru a facilita comunicațiile vizate în paragrafele 1 și 2, ca și comunicațiile vizate în art. 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 și 31 ale protocolului, Înaltele Părți Contractante, Părțile la conflict sau una dintre părțile la un conflict, acționînd de comun acord sau izolat, pot defini, în conformitate cu tabelul de repartitie al benzilor de frecvență figurînd în Regulamentul radiocomunicațiilor, anexat la Convenția internațională de telecomunicații, și pot publica frecvențele naționale pe care le aleg pentru aceste comunicații. Aceste frecvențe trebuie să fie notificate Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor, în conformitate cu procedura aprobată de către Conferința administrativă mondială a radiocomunicațiilor.

Articolul 8

Identificarea prin mijloace electronice

1. Sistemul secundar de radiolocație de supraveghere (S.S.R.), așa cum este specificat în anexa nr.10 a Convenției de la Chicago din 7 decembrie 1944 referitoare la aviația civilă internațională, adusă la zi periodic, poate fi utilizat pentru a identifica și a urmări zborul unei aeronave sanitare. Modul și codul S.S.R., rezervat utilizării exclusive de către aeronavele sanitare, trebuie să fie definite de Înaltele Părți Contractante, de Părțile la conflict sau de una dintre Părțile la conflict, acționînd de comun acord sau izolat, în conformitate cu procedurile de recomandat de către Organizația Aviației Civile Internaționale.

2. Părțile la conflict pot, printr-un acord special, să adopte, pentru utilizarea între ele, un sistem electronic analog celui pentru

identificarea vehiculelor, navelor și ambarcațiunilor sanitare.

CAPITOLUL IV

Comunicații

Articolul 9

Radiocomunicații

Semnalul de prioritate prevăzut de art. 7 al prezentului regulament va putea precede radiocomunicațiile corespunzătoare ale unităților sanitare și ale mijloacelor de transport sanitare pentru aplicarea procedurilor folosite în conformitate cu art. 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 și 31 ale protocolului.

Articolul 10

Utilizarea codurilor internaționale

Unitățile și mijloacele de transport sanitare pot să utilizeze, de asemenea, Codurile și semnalele stabilite de Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, Organizația Internațională a Aviației Civile și Organizația Interguvernamentală Consultativă a Navigației Maritime. În acest caz, aceste coduri și semnale sunt utilizate în conformitate cu normele, practicile și procedurile stabilite de aceste organizații.

Articolul 11

Alte mijloace de comunicație

Atunci când o radiocomunicație bilaterală nu este posibilă, pot fi utilizate semnalele prevăzute de Codul Internațional al semnalelor adoptat de Organizația Interguvernamentală Consultativă a Navigației Maritime sau în anexa pertinentă a Convenției de la Chicago din 7 decembrie 1944 referitoare la aviația civilă internațională, adusă la zi periodic.

Articolul 12

Planuri de zbor

Acordurile și notificările referitoare la planurile de zbor prevăzute în art. 29 al Protocolului trebuie, pe cât posibil, să fie formulate în conformitate cu procedurile stabilite de Organizația Aviației Civile Internaționale.

Articolul 13

Semnale și proceduri pentru interceptarea
aeronavelor sanitare

Dacă este utilizată o aeronavă de interceptare pentru a identifica o aeronavă sanitară în zbor sau pentru a o soma să aterizeze, în aplicarea art. 30 și 31 ale Protocolului, procedurile normalizate de interceptare vizuală și radio, prescrise în anexa 2 a Convenției de la Chicago din 7 decembrie 1944, referitoare la aviația civilă internațională, adusă la zi periodic, vor trebui să fie utilizate de aeronava de interceptare și de aeronava sanitară.

CAPITOLUL V

Protecția civilă

Articolul 14

Cartea de identitate

1. Cartea de identitate a personalului protecției civile menționată în art. 66 paragraful 3 al Protocolului este reglementată de către dispozițiile pertinente ale art. 1 al prezentului Regulament.
2. Cartea de identitate a personalului protecției civile va putea să se conformeze modelului reprezentat în figura 3.
3. Dacă personalul protecției civile este autorizat să poarte arme individuale ușoare, cărțile de identitate vor trebui să facă o mențiune corespunzătoare.

Față

(Spațiu prevăzut pentru numele țării și al autorității
care eliberează cartea această carte)
(desen) (desen)

CARTE DE IDENTITATE
a personalului protecției civile

Numele și prenumele.....
 Data nașterii (sau vârsta)
 Nr. de înmatriculare (eventual)
 Titularul prezentei cărți este protejat de Convențiile de la Geneva
 din 12 august 1949 și de Protocolul adițional la Convențiile de la
 Geneva din 12 august 1949 referitor la protecția victimelor conflictelor
 armate internaționale (Protocolul I) în calitate sa de

Data emiterii Cartea nr.

Semnătura autorității
care a eliberat cartea
Data expirării

Verso la cartea de identitate

Talía		Ochii		Părul

Alte semne particulare sau informații

.....

Deținere de arme

FOTOGRAFIA TITULARULUI

Ștampila	Semnătura sau amprenta degetului mare al titularului sau ambele
----------	--

Fig.3. - Model de carte de idenitate a personalului protecției
civile (format 74 mm X 105 mm)

Articolul 15

Semnul distinctiv internațional

1. Semnul distinctiv internațional al protecției civile, prevăzut în art. 66 paragraful 4 al Protocolului, este un triunghi echilateral albastru pe fond portocaliu. El este reprezentat în figura 4 de mai jos:

Fig. 4. Triunghi albastru pe fond portocaliu (desen)

2. Este recomandat:

- a) dacă triunghiul albastru se află pe un drapel, pe o brasardă sau purtat pe spate, drapelul, brasarda sau eșarfa de spate se constituie pe fond portocaliu:
- b) ca unul din vîrfurile triunghiului să fie îndreptat în sus, pe verticală;
- c) ca nici un vîrf al triunghiului să nu atingă marginea fondului portocaliu.

3. Semnul distinctiv internațional trebuie să fie suficient de mare, potrivit împrejurărilor. Semnul trebuie pus, în măsura posibilului, pe drapele sau pe o suprafață plană, vizibile din toate direcțiile posibile și cît mai departe. Sub rezerva instrucțiunilor autorităților competente, personalul protecției civile trebuie să fie echipat, în măsura posibilului, cu acoperăminte de cap și îmbrăcăminte prevăzute cu semnul distinctiv internațional. Noaptea sau pe timp de vizibilitate redusă, semnul va putea fi luminat sau iluminat; el va putea fi făcut și din materiale ce-l vor putea face recunoscut prin mijloace tehnice de detecție.

CAPITOLUL VI

Lucrări și instalații conținînd
forțe periculoase

Articolul 16

Semnul special internațional

1. Semnul special internațional pentru lucrările și instalațiile conținînd forțe periculoase, prevăzut în paragraful 7 din art. 56 al Protocolului, constă într-un grup de trei cercuri de culoare portocalie intensă, de aceeași dimensiune, dispuse pe aceeași axă, distanța dintre cercuri fiind egală cu raza, ca în figura de mai jos.
2. Semnul trebuie să fie suficient de mare, potrivit împrejurărilor. Atunci cînd este aplicat pe o suprafață mare, semnul poate fi repetat suficient de des, potrivit împrejurărilor. În măsura posibilului, trebuie să fie aplicat pe drapele sau pe suprafețe plane, astfel încît să fie vizibil din toate direcțiile și cît mai departe.
3. Pe un drapel, distanța între limitele exterioare ale semnului și marginile adiacente ale drapelului va fi egală cu raza cercurilor. Drapelul va fi dreptunghiular și va avea fondul alb.
4. Noaptea sau pe timp cu vizibilitate redusă, semnul va putea fi luminat sau iluminat; el va putea fi făcut din materiale care vor permite recunoașterea sa prin mijloace tehnice de detecție.

Fig. 5. Semnul special internațional pentru lucrări și instalații conținînd forțe periculoase (desen)

ANEXA II Față

CARTE DE IDENTITATE
a ziaristului în misiune periculoasă

Exteriorul cărții de identitate

(Numele țării care a eliberat această carte)

Carte de identitate de ziarist în misiune periculoasă

Notă:

(În limbile engleză, arabă, franceză, rusă și spaniolă).

Prezenta carte de identitate este eliberată ziariștilor în misiune

profesională periculoasă în zonele de conflict armat. Purtătorul are dreptul să fie tratat ca persoană civilă potrivit Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 și Protocolului lor adițional I. Cartea trebuie să fie purtată tot timpul de către titularul său. Dacă acesta este arestat, el o va remite imediat autorităților care îl dețin, cu scopul ca acestea să-l poată identifica.

Verso la cartea de identitate

Interiorul cărții

Eliberată de (autoritatea competentă).....

Locul

Data

Loc pentru fotografie, cu ștampila autorității emitente

Semnătura titularului

Numele

Prenumele

Locul și data nașterii

Correspondent al

Categoria profesională

Durata valabilității

Înălțimea Ochii

Greutatea Părul

Grupa de sânge Factorul Rh

Religia (facultativ)

Amprente digitale (facultativ)

Deget arătător stînga Deget arătător dreapta

Semne particulare de identificare

.....
